ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
YVES BOT
της 11ης Ιανουαρίου 2007 [1]

1. Η υπό κρίση αίτηση έκδοσης προδικαστικής απόφασης αφορά την ερμηνεία του άρθρου 7 της απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Σύνδεσης [2], της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την προώθηση της σύνδεσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας [3]. Το άρθρο αυτό θέτει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέλη της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου που είναι ή ήταν ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους έχουν ελεύθερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας του κράτους αυτού, καθώς και, συνακόλουθα, δικαίωμα διαμονής στο ίδιο αυτό κράτος.

2. Το αιτούν δικαστήριο αμφισβητεί την ορθότητα της νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με το διαχρονικό περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμει η διάταξη αυτή στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων και με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται ο περιορισμός των δικαιωμάτων αυτών.

3. Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί, και συγκεκριμένα με την απόφαση της 7ης Ιουλίου 2005, C-373/03, Aydinli [4], ότι αυτά τα δικαιώματα πρόσβασης στην αγορά εργασίας και διαμονής δεν παύουν να υφίστανται όταν το τέκνο του Τούρκου εργαζομένου είναι άνω των 21 ετών και είναι οικονομικά αυτόνομος. Το Δικαστήριο επισήμανε επίσης ότι τα δικαιώματα αυτά μπορούν να περιορίζονται σε δύο μόνο περιπτώσεις: πρώτον, όταν συντρέχουν λόγοι δημόσιας τάξης, ασφάλειας ή δημόσιας υγείας και, δεύτερον, όταν ο δικαιούχος εγκατέλειψε το έδαφος του κράτους υποδοχής για σημαντικό χρονικό διάστημα και χωρίς να υπάρχουν θεμιτοί λόγοι.

4. Το Verwaltungsgericht Darmstadt (Γερμανία), κατόπιν της έκδοσης της προπαρατεθείσας απόφασης Aydinli, ερωτά κατ' ουσίαν αν η νομολογία αυτή συμβιβάζεται, στην περίπτωση που το τέκνο έχει ηλικία μεγαλύτερη των 21 ετών και η συντήρησή του δεν βαρύνει τους γονείς του, με το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου [5], δυνάμει του οποίου η Τουρκία δεν μπορεί, στους τομείς που καλύπτονται από το πρωτόκολλο αυτό, να απολαύει περισσότερο ευνοϊκής μεταχείρισης από εκείνη που υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών δυνάμει της Συνθήκης ΕΚ.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — Το Συμβούλιο Σύνδεσης συστάθηκε με τη συμφωνία που υπογράφηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 1963 στην Άγκυρα από τη Δημοκρατία της Τουρκίας, αφενός, και από τα κράτη μέλη της ΕΟΚ και την Κοινότητα, αφετέρου. Η συμφωνία αυτή συνήφθη, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 64/732/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23ης Δεκεμβρίου 1963 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/001, σ. 48, στο εξής: Συμφωνία Σύνδεσης).

3 — Το γαλλικό κείμενο της απόφασης 1/80 έχει δημοσιευθεί στο *Accord d'association et protocoles CEE-Turquie et autres textes de base*, το οποίο έχει εκδώσει η Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Βρυξέλλες, 1992.

4 — Συλλογή 2005, σ. I-6181, σκέψη 27.

5 — Πρωτόκολλο που υπογράφηκε στις 23 Νοεμβρίου 1970 στις Βρυξέλλες και το οποίο συνήφθη, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2760/72 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1972 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/002, σ. 149).

5. Με τις προτάσεις μου θα εξηγήσω γιατί θεωρώ ότι το διαχρονικό περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται με το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων δεν πρέπει να προσδιοριστεί με μόνο γνώμονα τα άρθρα 10 και 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου [6], αλλά πρέπει να εκτιμηθεί σε συνάρτηση με τις διατάξεις της Συνθήκης για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Στη συνέχεια θα εκθέσω γιατί η νομολογία που αφορά το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται με το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων δεν αντιβαίνει γενικά στο άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου. Τέλος, θα εξετάσω για ποιο λόγο, υπό τις περιστάσεις της υπόθεσης της κύριας δίκης, η νομολογία για τις προϋποθέσεις περιορισμού των δικαιωμάτων που αντλούνται από το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 δεν έχει ως αποτέλεσμα να παρέχονται στους Τούρκους υπηκόους που τελούν στην ίδια κατάσταση με τον I. Derin ευρύτερα δικαιώματα από τα παρεχόμενα στους κοινοτικούς εργαζομένους.

I — Το νομικό πλαίσιο

6. Πριν προχωρήσω στην ανάλυση του ερωτήματος του Verwaltungsgericht Darmstadt, θα πρέπει να υπενθυμίσω το περιεχόμενο των κρίσιμων εν προκειμένω διατάξεων που καθορίζουν τα δικαιώματα των Τούρκων υπηκόων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και την έκταση εφαρμογής τους, όπως έχει διασαφηνιστεί νομολογιακά.

A — *Τα νομοθετικά κείμενα*

7. Οι κρίσιμες διατάξεις περιλαμβάνονται στη Συμφωνία Σύνδεσης, το πρόσθετο πρωτόκολλο και την απόφαση 1/80.

1. Η Συμφωνία Σύνδεσης

8. Αντικείμενο της Συμφωνίας Σύνδεσης είναι, όπως προκύπτει από το άρθρο 2, παράγραφος 1, η προαγωγή της συνεχούς και ισόρροπης ενίσχυσης των εμπορικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, λαμβανομένης πλήρως υπόψη της ανάγκης εξασφάλισης ταχύτερης ανάπτυξης της τουρκικής οικονομίας και ανύψωσης του επιπέδου απασχόλησης και των όρων διαβίωσης του τουρκικού λαού.

9. Για την επίτευξη των σκοπών αυτών, η Συμφωνία Σύνδεσης προέβλεψε τη βαθμιαία εγκαθίδρυση τελωνειακής ένωσης. Με το άρθρο 12 της συμφωνίας αυτής, τα μέρη συμφώνησαν να επιτύχουν σταδιακά την

6 — Κανονισμός της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33).

ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών, εμπνεόμενα από τα άρθρα 48 [7], 49 [8] και 50 [9] της Συνθήκης ΕΚ. Τα συμβαλλόμενα μέρη αποφάσισαν επίσης να εξαλείψουν τους περιορισμούς στην ελευθερία εγκατάστασης και στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, εμπνεόμενα επίσης από τις αντίστοιχες διατάξεις της Συνθήκης.

10. Προς τούτο, η Συμφωνία Σύνδεσης περιλαμβάνει μια προπαρασκευαστική φάση, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στην Τουρκία να ενισχύσει την οικονομία της με τη συνδρομή της Κοινότητας (άρθρο 3), μια μεταβατική φάση, κατά τη διάρκεια της οποίας πρέπει να διασφαλιστούν η βαθμιαία εγκαθίδρυση τελωνειακής ένωσης και η προσέγγιση της οικονομικής πολιτικής των συμβαλλόμενων μερών (άρθρο 4), και μια οριστική φάση, βασιζόμενη στην τελωνειακή ένωση και συνεπαγόμενη την ενίσχυση του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής των μερών (άρθρο 5).

11. Τα αναγκαία για την επίτευξη των σκοπών αυτών μέτρα λαμβάνονται από ένα Συμβούλιο Σύνδεσης, το οποίο αποτελείται αφενός από μέλη των κυβερνήσεων των κρατών μελών και της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και αφετέρου από μέλη της Τουρκικής Κυβέρνησης. Το Συμβούλιο Σύνδεσης μπορεί δηλαδή να εκδίδει αποφάσεις εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων του, οι οποίες δεσμεύουν τα συμβαλλόμενα μέρη.

7 — Νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 39 ΕΚ.

8 — Νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 40 ΕΚ.

9 — Νυν άρθρο 41 ΕΚ.

12. Η Συμφωνία Σύνδεσης προορίζεται, σύμφωνα με το προοίμιό της και το άρθρο 28, να διευκολύνει την προσχώρηση της Τουρκίας στην Κοινότητα στο μέλλον.

2. Το πρόσθετο πρωτόκολλο

13. Το πρόσθετο πρωτόκολλο καθορίζει τους όρους, τον τρόπο και τον ρυθμό διεξαγωγής της μεταβατικής φάσης. Ο τίτλος ΙΙ του πρωτοκόλλου αυτού περιλαμβάνει πολλά άρθρα που αφορούν την κυκλοφορία των προσώπων και των υπηρεσιών.

14. Για παράδειγμα, στο άρθρο 36 προβλέπεται ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων μεταξύ των κρατών μελών και της Τουρκίας θα πραγματοποιηθεί σταδιακά, σύμφωνα με τις αρχές που διατυπώνονται στο άρθρο 12 της Συμφωνίας Σύνδεσης, μεταξύ της λήξης του δωδέκατου και του εικοστού δεύτερου έτους μετά την έναρξη ισχύος της εν λόγω συμφωνίας, σύμφωνα με τις διαδικασίες που θα αποφασίσει το Συμβούλιο Σύνδεσης.

15. Ομοίως, το άρθρο 59 του πρωτοκόλλου προβλέπει τα εξής:

«Στους τομείς που καλύπτονται από το παρόν πρωτόκολλο, η Τουρκία δεν μπορεί να απολαύει περισσότερο ευνοϊκής μεταχείρισης από εκείνη που υφίσταται μεταξύ των κρατών μελών δυνάμει της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Κοινότητας.»

3. Η απόφαση 1/80

16. Η απόφαση 1/80, σύμφωνα με την τρίτη αιτιολογική της σκέψη, αποσκοπεί στη βελτίωση, στον κοινωνικό τομέα, της νομικής κατάστασης των εργαζομένων και των μελών της οικογένειάς τους σε σχέση με το καθεστώς που θέσπιζε η απόφαση 2/76, της 20ής Δεκεμβρίου 1976.

17. Η εν λόγω απόφαση 2/76 αποτελούσε το πρώτο βήμα για την εφαρμογή του άρθρου 12 της Συμφωνίας Σύνδεσης και του άρθρου 36 του πρόσθετου πρωτοκόλλου. Με την απόφαση αυτή παρεχόταν στους μεν εργαζομένους ένα δικαίωμα προοδευτικής πρόσβασης στην αγορά εργασίας του κράτους μέλους υποδοχής, στα δε τέκνα τους το δικαίωμα πρόσβασης στα μαθήματα γενικής εκπαίδευσης στο εν λόγω κράτος μέλος [10].

18. Η απόφαση 1/80 καθορίζει, με το άρθρο 6, τα δικαιώματα του Τούρκου εργαζομένου στο κράτος μέλος υποδοχής και, με το άρθρο 7, τα δικαιώματα των μελών της οικογένειάς του στο ίδιο αυτό κράτος.

19. Η παροχή των δικαιωμάτων από το άρθρο 6 της απόφασης 1/80 είναι σταδιακή και αποτελεί συνάρτηση του χρόνου κατά τον οποίο ο εργαζόμενος έχει εργαστεί νόμιμα στο κράτος μέλος υποδοχής. Έτσι, το άρθρο 6 ορίζει τα εξής:

«1. Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 7 περί ελεύθερης προσβάσεως των μελών της οικογενείας του στην απασχόληση, ο Τούρκος εργαζόμενος που είναι ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους:

— εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί ένα έτος, δικαιούται, εντός αυτού του κράτους μέλους, ανανεώσεως της ισχύουσας αδείας εργασίας του στον ίδιο εργοδότη, αν εξακολουθεί να κατέχει θέση εργασίας·

— εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί τρία έτη, και υπό την επιφύλαξη της αποδοτέας στους εργαζομένους των κρατών μελών της Κοινότητας προτεραιότητας, δικαιούται, εντός αυτού του κράτους μέλους, να αποδεχθεί, κατ' επιλογή του, άλλη προσφορά εργασίας, στο ίδιο επάγγελμα, που του γίνεται υπό συνήθεις συνθήκες από άλλο εργοδότη και έχει καταγραφεί από τις υπηρεσίες απασχολήσεως του οικείου κράτους μέλους·

— εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί τέσσερα έτη, έχει ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του εντός αυτού του κράτους μέλους.

10 — Άρθρα 2 και 3 της απόφασης 2/76.

2. Οι ετήσιες άδειες και οι μικρής διάρκειας απουσίες λόγω ασθενείας, μητρότητας ή εργατικού ατυχήματος εξομοιώνονται με περιόδους νόμιμης απασχολήσεως. Οι περίοδοι ακούσιας ανεργίας, δεόντως διαπιστωμένες από τις αρμόδιες αρχές, και οι απουσίες λόγω μακράς ασθενείας, χωρίς να εξομοιώνονται με περιόδους νόμιμης απασχολήσεως, δεν θίγουν τα δικαιώματα που έχουν αποκτηθεί βάσει της προηγουμένης περιόδου απασχολήσεως.

[...]»

20. Το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 κάνει διάκριση μεταξύ αφενός των μελών της οικογένειας του εργαζομένου στους οποίους επιτράπηκε να έλθουν να ζήσουν μαζί του στο κράτος μέλος υποδοχής και έχουν διαμείνει εκεί επί ορισμένο διάστημα και αφετέρου των τέκνων του που έχουν ολοκληρώσει την επαγγελματική τους κατάρτιση εντός του οικείου κράτους μέλους. Το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 προβλέπει τα εξής:

«Τα μέλη της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου ενταγμένου στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους, στα οποία έχει επιτραπεί να ζήσουν μαζί του:

— εφόσον διαμένουν νομίμως στο κράτος αυτό επί τρία τουλάχιστον έτη και υπό την επιφύλαξη της αποδοτέας στους εργαζομένους των κρατών μελών της Κοινότητας προτεραιότητας, δικαιούνται να αποδεχθούν οποιαδήποτε προσφορά εργασίας·

— εφόσον διαμένουν νομίμως στο κράτος αυτό επί πέντε τουλάχιστον έτη, έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα.

Τα τέκνα Τούρκων εργαζομένων που έχουν ολοκληρώσει την επαγγελματική τους κατάρτιση εντός της χώρας υποδοχής μπορούν, ανεξαρτήτως της διαρκείας διαμονής τους στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, να αποδεχθούν οποιαδήποτε προσφορά εργασίας εντός αυτού, υπό τον όρο ότι ο ένας από τους γονείς έχει ασκήσει νόμιμη εργασία επί τρία τουλάχιστον έτη εντός του εν λόγω κράτους μέλους.»

21. Το άρθρο 14 της απόφασης 1/80 προβλέπει ορισμένους περιορισμούς που μπορούν να τίθενται στην άσκηση των δικαιωμάτων αυτών. Στην παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου προβλέπονται τα εξής:

«Οι διατάξεις του παρόντος τμήματος εφαρμόζονται υπό την επιφύλαξη των περιορισμών που δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας.»

22. Μέχρι σήμερα το Συμβούλιο Σύνδεσης δεν έχει θεσπίσει κανένα μέτρο για τη σταδιακή εξάλειψη των περιορισμών στην ελευθερία εγκατάστασης και στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.

Β — *Η νομολογία*

23. Σχετικά με το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμει το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 στα μέλη της οικογένειας του Τούρκου εργαζομένου έχουν εκδοθεί πολλές αποφάσεις του Δικαστηρίου, από τις οποίες μπορούν να συναχθούν ορισμένα συμπεράσματα, τα κρισιμότερα από τα οποία εν προκειμένω μπορούν να συνοψιστούν ως εξής.

24. Δεν αμφισβητείται καταρχάς ότι οι διατάξεις του άρθρου 7, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80, όπως και οι διατάξεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ίδιας απόφασης, παράγουν άμεσα αποτελέσματα εντός των κρατών μελών. Επομένως, οι Τούρκοι υπήκοοι που πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτουν οι διατάξεις αυτές μπορούν να επικαλούνται άμεσα τα δικαιώματα που τους απονέμουν ο εν λόγω διατάξεις [11].

25. Από τη νομολογία αυτή συνάγεται στη συνέχεια ότι τα δικαιώματα πρόσβασης σε εργασία, τα οποία προβλέπονται στα δύο εδάφια του άρθρου 7 της απόφασης 1/80, έχουν δύο πτυχές.

26. Πρώτον, για την απόκτηση των δικαιωμάτων αυτών επιβάλλονται διάφορες προϋποθέσεις.

27. Η πρώτη προϋπόθεση είναι να έχει ο ενδιαφερόμενος την ιδιότητα του «μέλους της οικογένειας» Τούρκου εργαζομένου. Η έννοια αυτή πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με την ερμηνεία της ίδιας έννοιας που περιλαμβάνεται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1612/68 και αφορά τους εργαζομένους που έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους της Κοινότητας [12].

28. Η δεύτερη προϋπόθεση, η οποία τίθεται σε σχέση με τα δικαιώματα πρόσβασης σε εργασία που προβλέπονται στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80, είναι να ζει το μέλος της οικογένειας του Τούρκου εργαζομένου μαζί με τον εργαζόμενο αυτό από τριών τουλάχιστον ετών. Αυτή η προϋπόθεση κοινής διαβίωσης εξυπηρετεί τον σκοπό της επανένωσης της οικογένειας του εργαζομένου στο κράτος υποδοχής.

11 — Βλ., όσον αφορά το άρθρο 6, παράγραφος 1, της απόφασης 1/80, τις αποφάσεις της 20ής Σεπτεμβρίου 1990, C-192/89, Sevince (Συλλογή 1990, σ. I-3461, σκέψη 26), και της 19ης Νοεμβρίου 2002, C-188/00, Kurz (Συλλογή 2002, σ. I-10691, σκέψη 26)· όσον αφορά το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80, τις αποφάσεις της 17ης Απριλίου 1997, C-351/95, Kadiman (Συλλογή 1997, σ. I-2133, σκέψη 28), και της 22ας Ιουνίου 2000, C-65/98, Eyüp (Συλλογή 2000, σ. I-4747, σκέψη 25), και, όσον αφορά το άρθρο 7, δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80, τις αποφάσεις της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-355/93, Eroglu (Συλλογή 1994, σ. I-5113, σκέψη 17), και της 16ης Φεβρουαρίου 2006, C-502/04, Torun (Συλλογή 2006, σ. I-1563, σκέψη 19). Η απόφαση 1/80, όπως και η απόφαση 2/76, δεν έχει δημοσιευτεί στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*. Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι η μη δημοσίευση, μολονότι μπορεί να εμποδίσει την επιβολή υποχρεώσεων σε ιδιώτη, δεν μπορεί να του στερήσει την ευχέρεια να επικαλεστεί έναντι δημόσιας αρχής τα δικαιώματα που του παρέχουν οι αποφάσεις αυτές (προαναφερθείσα απόφαση Sevince, σκέψη 24).

12 — Απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2004, C-275/02, Ayaz (Συλλογή 2004, σ. I-8765, σκέψη 45).

29. Ομοίως, για το δικαίωμα πρόσβασης σε εργασία που απονέμει στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων το άρθρο 7, δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80 τίθενται αφενός η προϋπόθεση να έχει εργαστεί νόμιμα ο οικείος εργαζόμενος επί τρία έτη στο κράτος μέλος υποδοχής και αφετέρου η προϋπόθεση να έχει καταρτιστεί επαγγελματικά το τέκνο στο εν λόγω κράτος.

30. Δεύτερον, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, το άρθρο 7, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80 απονέμει στα μέλη της οικογένειας του Τούρκου εργαζομένου αυτοτελή δικαιώματα για πρόσβαση σε εργασία εντός του κράτους μέλους υποδοχής, σκοπός των οποίων είναι η παγίωση της θέσης τους στο κράτος αυτό [13] και τα οποία δεν εξαρτώνται από το αν εξακολουθούν να πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές.

31. Έτσι, το Δικαστήριο έχει δεχτεί ότι το προβλεπόμενο στις διατάξεις αυτές δικαίωμα αποδοχής οποιασδήποτε προσφοράς εργασίας στο κράτος αυτό δεν χάνεται όταν ο Τούρκος εργαζόμενος, από τον οποίο το μέλος της οικογένειάς του έλκει το δικαίωμά του αυτό, δεν ανήκει πλέον ο ίδιος στη νόμιμη αγορά εργασίας αυτού του κράτους μέλους υποδοχής [14]. Το δικαίωμα αυτό εξακολουθεί να υφίσταται και μετά την επιστροφή του εργαζομένου στη χώρα καταγωγής του. Κατά συνέπεια, οι ευεργετικές αυτές διατάξεις δεν ισχύουν μόνο για τα ανήλικα τέκνα ή για τα ενήλικα τέκνα των οποίων η συντήρηση εξακολουθεί να βαρύνει τους γονείς τους. Κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 7, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80 εφαρμόζεται και στα ενήλικα τέκνα που ζουν ανεξάρτητα από τους γονείς τους [15].

32. Επιπλέον, τα δικαιώματα πρόσβασης σε εργασία στο κράτος μέλος υποδοχής, τα οποία απονέμουν οι διατάξεις αυτές, προϋποθέτουν την ύπαρξη ενός αντίστοιχου δικαιώματος διαμονής [16]. Το Δικαστήριο δέχεται πάγια ότι, αν δεν υπάρχει τέτοιο δικαίωμα διαμονής, αυτά τα δικαιώματα πρόσβασης σε εργασία χάνουν κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα [17]. Κατά συνέπεια, εφόσον το μέλος της οικογένειας πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, πρώτο ή δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80 για την αποδοχή οποιασδήποτε προσφοράς εργασίας στο κράτος μέλος υποδοχής, οι αρχές του κράτους αυτού δεν έχουν πλέον την ευχέρεια να θεσπίσουν μέτρα σχετικά με τη διαμονή του ενδιαφερόμενου που να εμποδίζουν ενδεχομένως την άσκηση των δικαιωμάτων που του απονέμονται απευθείας από την κοινοτική έννομη τάξη.

33. Τέλος, η νομολογία έχει καθορίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται η επιβολή περιορισμών στα δικαιώματα αυτά.

13 — Προαναφερθείσα απόφαση Ayaz, (βλ. σκέψη 41 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

14 — Βλ., όσον αφορά το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80, τις αποφάσεις της 16ης Μαρτίου 2000, C-329/97, Ergat (Συλλογή 2000, σ. I-1487, σκέψη 40), της 11ης Νοεμβρίου 2004, C-467/02, Cetinkaya (Συλλογή 2004, σ. I-10895, σκέψη 31), και Aydinli, προαναφερθείσα (σκέψεις 25 και 26). Βλ., όσον αφορά το άρθρο 7, δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80, την απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 1998, C-210/97, Akman (Συλλογή 1998, σ. I-7519, σκέψη 44).

15 — Προαναφερθείσες αποφάσεις Ergat (σκέψη 27) και Torun (σκέψεις 27 και 28).

16 — Βλ., όσον αφορά το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80, την προαναφερθείσα απόφαση Cetinkaya (σκέψη 31)· όσον αφορά το άρθρο 7, δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80, προαναφερθείσα απόφαση Torun (σκέψη 20 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Βλ., επίσης, όσον αφορά το άρθρο 6 της απόφασης 1/80, προαναφερθείσα απόφαση Kurz (σκέψη 27).

17 — Όπ.π.

Η επιβολή περιορισμών επιτρέπεται, πρώτον, όταν ο ενδιαφερόμενος εγκατέλειψε το έδαφος του κράτους υποδοχής για σημαντικό χρονικό διάστημα και χωρίς να υπάρχουν θεμιτοί λόγοι [18]. Στην περίπτωση αυτή ο ενδιαφερόμενος χάνει καταρχήν το νομικό καθεστώς που είχε αποκτήσει βάσει του άρθρου 7, πρώτο ή δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80, διότι διαρρηγνύει ο ίδιος τους δεσμούς του με αυτό το κράτος μέλος.

34. Η επιβολή περιορισμών επιτρέπεται, δεύτερον, κατ' εφαρμογή του άρθρου 14 της απόφασης 1/80, όταν ο ενδιαφερόμενος συνιστά πραγματικό και σοβαρό κίνδυνο για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία [19]. Για τον καθορισμό του περιεχομένου της εξαίρεσης που προβλέπει η διάταξη αυτή πρέπει να ληφθεί υπόψη η ερμηνεία που έχει δοθεί στην εξαίρεση η οποία προβλέπεται στο άρθρο 39, παράγραφος 3, ΕΚ σε σχέση με τους εργαζομένους που έχουν την ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η οποία έχει σχεδόν πανομοιότυπη διατύπωση. Επομένως, τα μέτρα που λαμβάνονται για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας πρέπει να στηρίζονται στην ατομική συμπεριφορά του ενδιαφερόμενου και η συμπεριφορά αυτή πρέπει να συνιστά ενεστώσα απειλή για την κοινωνία [20].

35. Οι δύο αυτές περιπτώσεις στις οποίες ο ενδιαφερόμενος μπορεί να χάσει τα δικαιώματα που έχει αποκτήσει βάσει του άρθρου 7, πρώτο ή δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80 παρουσιάζονται σαν να είναι οι μοναδικές. Η αντίληψη αυτή αποτυπώθηκε στην προπαρατεθείσα απόφαση Ergat [21] και επαναλήφθηκε στη συνέχεια με τις προπαρατεθείσες αποφάσεις Cetinkaya, Aydinli και Torun, το αντικείμενο των οποίων ήταν το ζήτημα αν ο ενδιαφερόμενος είχε απολέσει, κατόπιν ποινικής καταδίκης του, τα δικαιώματα που είχε βάσει του άρθρου 7, πρώτο ή δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80.

36. Έτσι, με την προπαρατεθείσα απόφαση Cetinkaya, το Δικαστήριο ανασκεύασε την άποψη της Γερμανικής Κυβέρνησης ότι είναι δυνατή η απώλεια αυτών των δικαιωμάτων πρόσβασης σε εργασία και διαμονής κατόπιν της καταδίκης σε ποινή φυλάκισης, την οποία ακολουθεί θεραπεία για απεξάρτηση, διότι ο ενδιαφερόμενος δεν είναι διαθέσιμος, κατά τη διάρκεια της φυλάκισής του και της θεραπείας του, στην αγορά εργασίας του κράτους μέλους υποδοχής.

37. Το Δικαστήριο δέχτηκε ότι ο ενδιαφερόμενος, αν δεν εγκατέλειψε το έδαφος του κράτους αυτού για σημαντικό χρονικό διάστημα και χωρίς θεμιτό λόγο, μπορεί να απολέσει τα δικαιώματα που του απονέμει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 μόνο κατ' εφαρμογή του άρθρου 14 της απόφασης 1/80 [22].

38. Το ότι πρόκειται για τις μόνες δύο περιπτώσεις απώλειας των δικαιωμάτων επιβεβαιώθηκε επίσης με την προπαρατεθείσα απόφαση Aydinli, στην οποία παραπέμπει ειδικότερα το αιτούν δικαστήριο.

18 — Προαναφερθείσα απόφαση Ergat (βλ. σκέψη 48 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

19 — Όπ.π. (σκέψη 46).

20 — Προαναφερθείσα απόφαση Cetinkaya (σκέψεις 43 και 44).

21 — Σκέψεις 46 έως 49.

22 — Προαναφερθείσα απόφαση Cetinkaya (σκέψη 38).

39. Ο C. Aydinli είναι Τούρκος υπήκοος στον οποίο επιτράπηκε, όταν ήταν 15 ετών, να έλθει να ζήσει με τους εγκατεστημένους στη Γερμανία γονείς του. Ολοκλήρωσε στο κράτος μέλος αυτό σπουδές επαγγελματικής κατάρτισης και εργάστηκε εκεί ως μισθωτός στον ίδιο εργοδότη επί πενταετία. Ο C. Aydinli κατείχε άδεια διαμονής αορίστου χρόνου στο εν λόγω κράτος.

40. Ο C. Aydinli συνελήφθη για παράνομο εμπόριο σημαντικής ποσότητας ναρκωτικών, τέθηκε σε προσωρινή κράτηση και καταδικάστηκε σε στερητική της ελευθερίας ποινή τριών ετών, από την οποία αφαιρέθηκε ο χρόνος της προσωρινής του κράτησης.

41. Ο C. Aydinli εξέτισε μέρος μόνον της ποινής του, η εκτέλεση της οποίας ανεστάλη, προκειμένου να του επιτραπεί να υποβληθεί σε θεραπευτική αγωγή απεξάρτησης μακράς διάρκειας, την οποία ολοκλήρωσε επιτυχώς. Ο χρόνος της θεραπείας αυτής αφαιρέθηκε από τη διάρκεια της ποινής που του είχε επιβληθεί και η εκτέλεση του υπολοίπου της ποινής ανεστάλη. Αφότου ολοκλήρωσε τη θεραπευτική αγωγή του, ο C. Aydinli εργαζόταν στον πατέρα του στη Γερμανία.

42. Οι γερμανικές αρχές διέταξαν την άμεση απέλασή του κατ' εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας, δυνάμει της οποίας οι αλλοδαποί που έχουν καταδικαστεί, λόγω παράβασης των διατάξεων του νόμου περί ναρκωτικών, με αμετάκλητη απόφαση σε ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών ετών χωρίς αναστολή πρέπει υποχρεωτικά να απελαύνονται.

43. Το αιτούν στην υπόθεση εκείνη δικαστήριο, ενώπιον του οποίου είχε προσφύγει ο C. Aydinli κατά της απόφασης απέλασης, υπέβαλε διάφορα προδικαστικά ερωτήματα, προκειμένου να μπορέσει να εκτιμήσει το συμβατό της απόφασης απέλασης με την απόφαση 1/80.

44. Με την προπαρατεθείσα απόφαση Aydinli, το Δικαστήριο διευκρίνισε καταρχάς ότι, μολονότι ο ενδιαφερόμενος είχε εργαστεί επί πενταετία στον ίδιο εργοδότη στο κράτος μέλος υποδοχής, έπρεπε να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80, το οποίο αποτελεί lex specialis υπέρ των μελών των οικογενειών των Τούρκων εργαζομένων.

45. Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι τα δικαιώματα πρόσβασης σε εργασία και διαμονής, τα οποία απονέμει η διάταξη αυτή, είναι ανεξάρτητα από το αν, κατά τον κρίσιμο χρόνο, ο ενδιαφερόμενος είναι ενήλικος και δεν ζει πλέον στο ίδιο νοικοκυριό με τους γονείς του, αλλά ζει σε ανεξάρτητο νοικοκυριό στο οικείο κράτος μέλος[23].

23 — Σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

46. Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε επίσης ότι οι αρχές του κράτους μέλους υποδοχής δεν μπορούν να θέσουν εν αμφιβόλω αυτά τα δικαιώματα παρά μόνο σε δύο περιπτώσεις, και συγκεκριμένα είτε όταν η παρουσία του Τούρκου μετανάστη στο έδαφος του κράτους αυτού συνιστά πραγματικό και σοβαρό κίνδυνο για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία είτε όταν ο ενδιαφερόμενος εγκατέλειψε το έδαφος του κράτους αυτού για σημαντικό χρονικό διάστημα χωρίς να υπάρχει θεμιτός λόγος [24].

47. Από τα παραπάνω το Δικαστήριο συνήγαγε ότι το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 δεν επιτρέπει να περιορίζονται, λόγω παρατεταμένης απουσίας από την αγορά εργασίας, τα δικαιώματα που παρέχει η διάταξη αυτή στον Τούρκο υπήκοο ο οποίος βρίσκεται στην κατάσταση του C. Aydinli, κατόπιν της καταδίκης του σε ποινή φυλάκισης, έστω και πολυετούς και, αρχικά, χωρίς αναστολή, η έκτιση της οποίας ακολουθείται από θεραπευτική αγωγή απεξάρτησης μακράς διάρκειας.

48. Συναφώς το Δικαστήριο τόνισε ότι η πρώτη και η δεύτερη περίπτωση του πρώτου εδαφίου του άρθρου 7 παρέχουν στα μέλη της οικογένειας των Τούρκων εργαζομένων δικαίωμα εργασίας, χωρίς, όμως, να τους επιβάλλουν υποχρέωση άσκησης έμμισθης δραστηριότητας, όπως αυτή που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ίδιας απόφασης [25].

24 — Σκέψη 27 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

25 — Σκέψη 29.

49. Με την προπαρατεθείσα απόφαση Torun, το Δικαστήριο δέχτηκε ότι η νομολογία κατά την οποία, αν υπάρχει ποινική καταδίκη, τα δικαιώματα πρόσβασης σε εργασία και διαμονής που απονέμει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 δεν μπορούν να περιορίζονται παρά μόνο στις δύο περιπτώσεις που περιγράφηκαν παραπάνω ισχύει και για τα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων που καλύπτονται από το άρθρο 7, δεύτερο εδάφιο, της εν λόγω απόφασης [26].

50. Σε καμία από τις αποφάσεις που παρατέθηκαν ανωτέρω δεν έγινε ρητή αναφορά στο άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου.

II — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία στην υπόθεση της κύριας δίκης

51. Η διαφορά της κύριας δίκης, λόγω της οποίας το αιτούν δικαστήριο αμφισβητεί την ορθότητα της νομολογίας που παρατέθηκε ανωτέρω, όσον αφορά τον περιορισμό που θέτει το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου, έχει ως εξής.

26 — Προαναφερθείσα απόφαση Torun (σκέψεις 24 έως 26). Ο Ε. Torun, Τούρκος υπήκοος που είχε γεννηθεί στη Γερμανία και τέκνο Τούρκου εργαζομένου που είχε εργαστεί περισσότερα από τρία έτη στο κράτος μέλος αυτό, είχε εκπαιδευτεί στο κράτος αυτό ως μηχανικός βιομηχανίας και είχε καταδικαστεί σε ποινή στερητική της ελευθερίας τριών ετών και τριών μηνών για ληστεία και παράνομη κατοχή ναρκωτικών.

52. Ο I. Derin είναι Τούρκος υπήκοος και γεννήθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 1973. Το 1982 μετέβη, προς τον σκοπό οικογενειακής επανένωσης, στη Γερμανία, για να κατοικήσει με τους γονείς του, οι οποίοι εργάστηκαν στη χώρα αυτή ως μισθωτοί, ο μεν πατέρας του από το 1980 μέχρι το 1986, η δε μητέρα του από το 1971 μέχρι το 1995.

53. Στη Γερμανία ο I. Derin φοίτησε καταρχάς, από το 1982 μέχρι το 1988, στο δημοτικό σχολείο και στη συνέχεια, κατά το διάστημα από τον Αύγουστο του 1988 μέχρι τον Ιούλιο του 1990, σε τεχνική σχολή. Το 1991 αποφοίτησε από την τεχνική αυτή σχολή και έλαβε τη mittlere Reife (που αντιστοιχεί σε απολυτήριο Γυμνασίου). Τον Σεπτέμβριο του 2001 άρχισε επίσης να εκπαιδεύεται ως επαγγελματίας οδηγός οχημάτων μεταφοράς εμπορευμάτων και προσώπων.

54. Μεταξύ 1991 και 2005 ο ενδιαφερόμενος εργάστηκε είτε ως μισθωτός σε διάφορους εργοδότες είτε ως ανεξάρτητος επαγγελματίας. Η διάρκεια της εργασίας του στον ίδιο εργοδότη ήταν πάντοτε μικρότερη του έτους. Τον Ιανουάριο του 2005 προσλήφθηκε και πάλι ως μισθωτός.

55. Το 1990 του χορηγήθηκε στη Γερμανία άδεια διαμονής αορίστου χρόνου. Το φθινόπωρο του 1994 ο I. Derin έφυγε από την οικία των γονέων του και δημιούργησε δικό του νοικοκυριό. Η επίσης τουρκικής ιθαγένειας σύζυγός του ήλθε να ζήσει μαζί του στη Γερμανία τον Φεβρουάριο του 2002.

56. Ο I. Derin έχει διαπράξει πολλά αδικήματα. Καταδικάστηκε σε χρηματικές ποινές το 1994, το 1996, το 1998, καθώς και τον Φεβρουάριο και τον Αύγουστο του 2002. Στις 13 Δεκεμβρίου 2002 καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης 2 ετών, 8 μηνών και 2 εβδομάδων για σύσταση συμμορίας και κατ' επάγγελμα διευκόλυνση παράνομης εισόδου αλλοδαπών.

57. Με απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2003, διατάχθηκε η επ' αόριστο απέλασή του. Η διοικητική προσφυγή που υπέβαλε ο I. Derin κατά της απόφασης αυτής απορρίφθηκε από το Regierungspräsidium Darmstadt με απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2004. Κατά της απόφασης αυτής ο I. Derin προσέφυγε στις 5 Οκτωβρίου 2004 ενώπιον του Verwaltungsgericht Darmstadt.

58. Το δικαστήριο αυτό αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο, με απόφαση της 17ης Αυγούστου 2005, η οποία περιήλθε στη Γραμματεία στις 26 Αυγούστου 2005, αίτηση έκδοσης προδικαστικής απόφασης.

III — Τα προδικαστικά ερωτήματα

59. Το Verwaltungsgericht Darmstadt διαπιστώνει, με την αίτηση της 17ης Αυγούστου 2005 για την έκδοση προδικαστικής

απόφασης, ότι η επίδικη απόφαση απέλασης ελήφθη σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Θέτει όμως το ζήτημα αν η απόφαση αυτή είναι σύμφωνη με τις διατάξεις της απόφασης 1/80.

60. Κατά το αιτούν δικαστήριο, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί, με βάση τους δύο λόγους που γίνονται δεκτοί από τη νομολογία, ότι ο I. Derin, ο οποίος εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80, έχασε τα δικαιώματα που του απένεμαν οι διατάξεις αυτές. Συγκεκριμένα, ο ενδιαφερόμενος δεν εγκατέλειψε τη γερμανική επικράτεια για σημαντικό χρονικό διάστημα και χωρίς να υπάρχει θεμιτός λόγος. Επιπλέον, ο I. Derin δεν συνιστά ούτε ενεστώσα απειλή για τη δημόσια τάξη κατά την έννοια του άρθρου 14 της απόφασης 1/80. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται πάντως αν οι δύο αυτοί λόγοι προβλέπονται περιοριστικά.

61. Με βάση τις σκέψεις αυτές, το Verwaltungsgericht Darmstadt έθεσε, υποβάλλοντας την αίτηση έκδοσης προδικαστικής απόφασης της 17ης Αυγούστου 2005, το ζήτημα, πρώτον, κατά πόσον ο Τούρκος υπήκοος, ο οποίος, στο πλαίσιο της οικογενειακής επανένωσης, ήλθε στη Γερμανία για να κατοικήσει με τους γονείς του, χάνει το δικαίωμα διαμονής, το οποίο του απονέμει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80, αν μετά τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας του δεν συγκατοικεί πλέον με τους γονείς του και δεν συντηρείται από αυτούς, πέρα από τις περιπτώσεις που μνημονεύει το άρθρο 14 της απόφασης αυτής και από την περίπτωση εξόδου από το κράτος μέλος υποδοχής για σημαντικό χρονικό διάστημα χωρίς βάσιμο λόγο.

62. Το αιτούν δικαστήριο έθεσε, δεύτερον, το ακόλουθο ερώτημα, για την περίπτωση που το Δικαστήριο απαντήσει καταφατικά στο πρώτο ερώτημα:

«Ισχύει υπέρ του Τούρκου αυτού υπηκόου, παρά την απώλεια των δικαιωμάτων που απορρέουν από το άρθρο 7, [πρώτο εδάφιο], [δεύτερη] περίπτωση, της [απόφασης 1/80], η κατά το άρθρο 14 της απόφασης 1/80 ιδιαίτερη προστασία από απελάσεις, εφόσον ο Τούρκος αυτός υπήκοος, μετά τη διακοπή της συμβίωσης με τους γονείς του, αφενός απασχολήθηκε κατά ακανόνιστα χρονικά διαστήματα ως μισθωτός, χωρίς να αποκτήσει αυτοτελή δικαιώματα βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της απόφασης 1/80, και αφετέρου εργάστηκε επί χρονικό διάστημα πολλών ετών αποκλειστικά και μόνον ως ελεύθερος επαγγελματίας;»

63. Στις 21 Σεπτεμβρίου 2005 το Verwaltungsgericht Darmstadt, αφού έλαβε γνώση της προπαρατεθείσας απόφασης Aydinli, αντικατέστησε το πρώτο προδικαστικό ερώτημα με το ακόλουθο:

«Συμβιβάζεται με το άρθρο 59 του [πρόσθετου πρωτοκόλλου] το γεγονός ότι ο Τούρκος υπήκοος, ο οποίος, στο πλαίσιο της οικογενειακής επανένωσης, ήλθε σε παιδική ηλικία στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας για να κατοικήσει με τους γονείς του [...] δεν χάνει το δικαίωμα διαμονής, το οποίο απορρέει από το βάσει του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80 [...] δικαίωμά του να αποδέχεται οποιαδήποτε προσφορά εργασίας —πλην των περιπτώσεων που μνημονεύει το άρθρο 14 της απόφασης 1/80 και της περίπτωσης εξόδου από το

κράτος μέλος υποδοχής για σημαντικό χρονικό διάστημα χωρίς βάσιμο λόγο— ούτε στην περίπτωση που μετά τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας του δεν συγκατοικεί πλέον με τους γονείς του και δεν συντηρείται από αυτούς;»

64. Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης από το Δικαστήριο να απαντήσει ενδεχομένως στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα που του είχε υποβάλει με την αίτηση έκδοσης προδικαστικής απόφασης της 17ης Αυγούστου 2005.

65. Με τη διορθωτική διάταξη της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι έχει αμφιβολίες για το αν η νομολογία που επιβεβαιώθηκε με την προπαρατεθείσα απόφαση Aydinli συμβιβάζεται με το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου, και μάλιστα για τους εξής λόγους.

66. Κατά το εν λόγω δικαστήριο, το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα ότι στους Τούρκους εργαζομένους δεν παρέχονται, δυνάμει της απόφασης 1/80, ευρύτερα δικαιώματα από τα παρεχόμενα δυνάμει της Συνθήκης στους υπηκόους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αν όμως γίνει δεκτό ότι το δικαίωμα διαμονής στο κράτος μέλος υποδοχής, το οποίο θεμελιώνεται στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80, δεν χάνεται παρά μόνον όταν συντρέχει ένας από τους δύο λόγους που εκτίθενται στην προπαρατεθείσα απόφαση Aydinli, η μεταχείριση των μελών των οικογενειών των Τούρκων εργαζομένων θα είναι ευνοϊκότερη από τη μεταχείριση που προβλέπει η Συνθήκη υπέρ των μελών των οικογενειών των εργαζομένων οι οποίοι έχουν την ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

67. Το Verwaltungsgericht Darmstadt υπενθυμίζει συναφώς ότι, κατ' εφαρμογή του άρθρου 10 του κανονισμού 1612/68, το δικαίωμα των τέκνων των κοινοτικών εργαζομένων να εγκαθίστανται με τον οικείο εργαζόμενο είναι χρονικά περιορισμένο [27]. Αν επομένως αναγνωριστεί στον I. Derin το δικαίωμα να ασκεί τα δικαιώματα που απονέμει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80, μολονότι έχει ηλικία 31 ετών, δεν ζει πλέον κάτω από την ίδια στέγη με τους γονείς του και δεν συντηρείται από αυτούς, το αποτέλεσμα θα είναι να του χορηγηθούν περισσότερα δικαιώματα από ό,τι έχουν τα τέκνα των κοινοτικών εργαζομένων.

68. Κατά το Verwaltungsgericht Darmstadt, για την εξέταση του περιεχομένου και της έκτασης εφαρμογής του άρθρου 7 της απόφασης 1/80, δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι τα τέκνα των κοινοτικών υπηκόων έχουν δικαίωμα διαμονής στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής με βάση τις διατάξεις της Συνθήκης για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων ή με βάση άλλα δικαιώματα που στηρίζονται στη Συνθήκη. Η σύγκριση των δύο καταστάσεων πρέπει να γίνει με βάση αποκλειστικά και μόνον τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιδιότητα του «μέλους της οικογένειας».

27 — Υπενθυμίζω ότι το άρθρο 10 του κανονισμού 1612/68 ορίζει τα εξής:
«1. Ανεξαρτήτως της ιθαγενείας των, έχουν δικαίωμα εγκαταστάσεως μετά του εργαζομένου υπηκόου ενός κράτους μέλους που απασχολείται στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους τα εξής πρόσωπα:
α) έκαστος των συζύγων και οι κατιόντες τους οι οποίοι έχουν ηλικία κάτω των 21 ετών ή συντηρούνται απ' αυτόν·
β) οι ανιόντες του εργαζομένου αυτού και του συζύγου του, τους οποίους αυτός συντηρεί.
2. Τα κράτη μέλη διευκολύνουν την είσοδο οποιουδήποτε μέλους της οικογενείας που δεν ωφελείται από τις διατάξεις της παραγράφου 1, εφόσον συντηρείται ή ζει στη χώρα προελεύσεως, υπό την αυτή στέγη με τον εργαζόμενο που αναφέρεται ανωτέρω.
3. Για την εφαρμογή των παραγράφων 1 και 2 ο εργαζόμενος πρέπει να διαθέτει για την οικογένειά του κατοικία, η οποία θεωρείται κανονική για τους ημεδαπούς εργαζομένους στην περιφέρεια όπου απασχολείται, χωρίς ωστόσο η διάταξη αυτή να δύναται να οδηγήσει στη δημιουργία διακρίσεως μεταξύ των ημεδαπών εργαζομένων και των εργαζομένων που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη.»

IV — Ανάλυση

Α — *Προκαταρκτικές παρατηρήσεις*

69. Η Ιταλική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου θέτουν καταρχάς το ζήτημα αν η περίπτωση του I. Derin εμπίπτει στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80, όπως δέχεται το αιτούν δικαστήριο, ή στο δεύτερο εδάφιο του εν λόγω άρθρου.

70. Η κατάσταση στην οποία τελεί ο I. Derin μπορεί να περιγραφεί ως εξής: πρόκειται για Τούρκο υπήκοο στον οποίο επιτράπηκε, αφού ήταν τέκνο ζεύγους Τούρκων μεταναστών που εργάζονταν στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους, να έλθει, στο πλαίσιο της οικογενειακής επανένωσης, στους γονείς του, οι οποίοι διέμεναν στο έδαφος του κράτους μέλους αυτού. Δεν αμφισβητείται επίσης ότι ο ενδιαφερόμενος διέμεινε κανονικά με τους γονείς του επί μία τουλάχιστον πενταετία.

71. Ο I. Derin πληροί επομένως όλες τις προϋποθέσεις για να έχει τα δικαιώματα ελεύθερης πρόσβασης σε εργασία και διαμονής, τα οποία απονέμονται από το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80.

72. Οι εν λόγω κυβερνήσεις πάντως θέτουν το ζήτημα μήπως η κατάσταση του I. Derin εμπίπτει μάλλον στο άρθρο 7, δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80, το οποίο ρυθμίζει την κατάσταση των τέκνων των Τούρκων εργαζομένων που έχουν λάβει επαγγελματική κατάρτιση στο κράτος μέλος υποδοχής, αφού ο ενδιαφερόμενος, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέχει το αιτούν δικαστήριο, αφενός φοίτησε σε επαγγελματική σχολή από τις 6 Αυγούστου 1988 μέχρι τις 15 Ιουλίου 1990 και αφετέρου άρχισε να εκπαιδεύεται ως οδηγός φορτηγών αυτοκινήτων τον Σεπτέμβριο του 2001.

73. Η έννοια «επαγγελματική κατάρτιση», όπως χρησιμοποιείται στο άρθρο 7, δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80, δεν ορίζεται στην εν λόγω απόφαση. Το περιεχόμενό της δεν έχει διασαφηνιστεί ούτε από το Δικαστήριο. Το Δικαστήριο πάντως έχει επισημάνει τον σκοπό που επιδιώκεται με τη διάταξη στην οποία περιέχεται η έννοια αυτή. Κατά το Δικαστήριο, το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 7 της απόφασης 1/80 επιφυλάσσει ειδική μεταχείριση στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων, η οποία αποσκοπεί στη διευκόλυνση της ένταξής τους στην αγορά εργασίας μετά την περάτωση κύκλου επαγγελματικής εκπαίδευσης, ώστε να πραγματοποιηθεί προοδευτικά η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, σύμφωνα με τον σκοπό της εν λόγω απόφασης [28].

74. Με δεδομένο τον σκοπό αυτό, φρονώ ότι στην έννοια «επαγγελματική κατάρτιση», όπως χρησιμοποιείται στο άρθρο 7, δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80 πρέπει να δοθεί ερμηνεία ανάλογη με την ερμηνεία της έννοιας «επαγγελματική εκπαίδευση» του άρθρου 150 ΕΚ, διότι με τις δύο αυτές

28 — Προαναφερθείσα απόφαση Torun (σκέψη 23 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

διατάξεις επιδιώκονται παραπλήσιοι σκοποί. Συγκεκριμένα, το άρθρο 150 ΕΚ αναθέτει στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα να συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης, διευκολύνοντας, μεταξύ άλλων, την επαγγελματική ένταξη και επανένταξη στην αγορά εργασίας.

75. Το Δικαστήριο έχει δώσει ευρεία ερμηνεία στην έννοια «επαγγελματική εκπαίδευση» της Συνθήκης. Κατά τη νομολογία, η έννοια αυτή καλύπτει κάθε μορφής εκπαίδευση που προετοιμάζει για την απόκτηση τυπικού προσόντος για συγκεκριμένο επάγγελμα ή συγκεκριμένη απασχόληση ή που παρέχει την ιδιαίτερη ικανότητα για την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος ή της εν λόγω απασχόλησης, ανεξαρτήτως της ηλικίας και του επιπέδου κατάρτισης των μαθητών ή των σπουδαστών, ακόμη και αν το πρόγραμμα διδασκαλίας περιλαμβάνει τμήμα γενικής εκπαίδευσης [29].

76. Στο εθνικό δικαστήριο, που είναι το μόνο αρμόδιο να εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης της κύριας δίκης, εναπόκειται να εξακριβώσει αν πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο ενδιαφερόμενος έχει ολοκληρώσει την επαγγελματική κατάρτισή του στο κράτος μέλος υποδοχής, κατά την έννοια του άρθρου 7, δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80, λόγω του ότι φοίτησε σε επαγγελματική σχολή από τις 6 Αυγούστου 1988 μέχρι τις 15 Ιουλίου 1990 ή λόγω της εκπαίδευσής του ως οδηγού φορτηγών αυτοκινήτων από τον Σεπτέμβριο του 2001.

29 — Απόφαση της 30ής Μαΐου 1989, 242/87, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1989, σ. 1425, σκέψη 24).

77. Το ζήτημα πάντως αν ο ενδιαφερόμενος εμπίπτει στο πρώτο ή στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 7 της απόφασης 1/80 δεν είναι κρίσιμο για την εξέταση του ερωτήματος του αιτούντος δικαστηρίου.

78. Συγκεκριμένα, όπως εξέθεσα ήδη, μολονότι οι προϋποθέσεις εφαρμογής των δύο εδαφίων του άρθρου 7 της απόφασης 1/80 διαφέρουν εν μέρει, τα δικαιώματα που απονέμουν στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων είναι ουσιαστικά τα ίδια, όπως είναι ίδιες και οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες επέρχεται η απώλεια των δικαιωμάτων αυτών. Πρόκειται και στις δύο περιπτώσεις για αυτοτελή δικαιώματα πρόσβασης σε εργασία και διαμονής, τα οποία, σύμφωνα με τη νομολογία, εξακολουθούν να υφίστανται και μετά τη συμπλήρωση από τον ενδιαφερόμενο του 21ου έτους της ηλικίας του και την οικονομική αυτονόμησή του και των οποίων η απώλεια επέρχεται μόνο βάσει του άρθρου 14 της απόφασης 1/80 ή σε περίπτωση παρατεταμένης απουσίας του ενδιαφερόμενου από το κράτος μέλος υποδοχής χωρίς θεμιτό λόγο.

79. Η απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου, με το οποίο τίθεται το ζήτημα αν το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται, κατά τα ανωτέρω, από το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 είναι συμβατό με το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου, δεν πρόκειται να είναι διαφορετική, ανάλογα με το αν ο ενδιαφερόμενος εμπίπτει στο πρώτο ή στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 7 της απόφασης 1/80.

80. Κατά συνέπεια, κατά την εξέταση των ερωτημάτων του αιτούντος δικαστηρίου θα θεωρήσω δεδομένο, όπως και το εν λόγω δικαστήριο, ότι η κατάσταση του I. Derin εμπίπτει στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80.

Β — *Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος*

81. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν η νομολογία που αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται να περιορίζονται τα δικαιώματα του ενήλικου τέκνου Τούρκου εργαζομένου, τα οποία του απονέμονται με το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80, δεν αντιβαίνει στον περιορισμό που θέτει το πρόσθετο πρωτόκολλο. Το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσία αν συμβιβάζεται με το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου η νομολογία κατά την οποία ο Τούρκος υπήκοος, εφόσον ήλθε σε παιδική ηλικία, στο πλαίσιο της οικογενειακής επανένωσης, σε ένα κράτος μέλος, δεν χάνει το δικαίωμα διαμονής στο εν λόγω κράτος, το οποίο απορρέει από το βάσει του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80 δικαίωμά του να αποδέχεται οποιαδήποτε προσφορά μισθωτής εργασίας, παρά μόνο σε δύο περιπτώσεις, δηλαδή στις περιπτώσεις που προβλέπει το άρθρο 14 της απόφασης αυτής ή στην περίπτωση εξόδου του από το έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής για σημαντικό χρονικό διάστημα χωρίς βάσιμο λόγο, ακόμη και αν είναι 21 ετών ή μεγαλύτερος και δεν συντηρείται πλέον από τους γονείς του.

82. Οι κυβερνήσεις της Γερμανίας, της Ιταλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου υποστηρίζουν ότι η προπαρατεθείσα νομολογία είναι αντίθετη προς το άρθρο αυτό, διότι το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται με το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80 στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων πρέπει να είναι το ίδιο με το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται στα τέκνα των κοινοτικών εργαζομένων βάσει των άρθρων 10 και 11 του κανονισμού 1612/68 [30]. Κατά τις κυβερνήσεις αυτές, αφού οι διατάξεις αυτές καλύπτουν μόνο τα τέκνα τα οποία είναι κάτω των 21 ετών ή που συντηρούνται από τον μισθωτό, ο Τούρκος υπήκοος που έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του και δεν συντηρείται πλέον από τους γονείς του στο κράτος μέλος υποδοχής δεν μπορεί να εξακολουθεί να έχει τα δικαιώματα πρόσβασης σε εργασία και διαμονής που προβλέπει η απόφαση 1/80.

83. Οι κυβερνήσεις αυτές αναφέρονται συναφώς στην άποψη που υποστήριξε ο γενικός εισαγγελέας Geelhoed στις προτάσεις του στην υπόθεση Ayaz [31], όπου πρότεινε να ερμηνευθούν ως εξής τα δικαιώματα που απονέμει στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80. Κατά τον γενικό εισαγγελέα, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ τριών περιπτώσεων:

— μετά την ενηλικίωσή του, το τέκνο εξακολουθεί να συντηρείται από τον

30 — Το άρθρο 11 του κανονισμού 1612/68 ορίζει τα εξής: «Ο σύζυγος και τα τέκνα, τα οποία είναι κάτω των 21 ετών ή αυτά που συντηρεί υπήκοος κράτους μέλους που ασκεί στην επικράτεια ενός κράτους μέλους μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα, έχουν το δικαίωμα να αναλαμβάνουν οποιαδήποτε μισθωτή δραστηριότητα στο σύνολο της επικράτειας του κράτους αυτού, ακόμη και αν δεν έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους.»

31 — Σημείο 52 των προτάσεων.

εργαζόμενο, όπως επί παραδείγματι αν σπουδάζει με έξοδα των γονέων του: στην περίπτωση αυτή εξακολουθεί να εμπίπτει στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο·

— το τέκνο εργάζεται στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους: απολαύει ιδίων δικαιωμάτων δυνάμει του άρθρου 6·

— το τέκνο δεν εργάζεται ακόμη, αλλ' ούτε συντηρείται από τον εργαζόμενο· στην περίπτωση αυτή, χάνει καταρχήν, μετά την παρέλευση εύλογου χρονικού διαστήματος για την αναζήτηση εργασίας, τα δικαιώματα που είχε βάσει της απόφασης 1/80 και η πρόσβασή του στην αγορά εργασίας ρυθμίζεται από το εθνικό δίκαιο.

84. Κατά την άποψη αυτή, το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 παρέχει στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων απλώς δικαιώματα που απορρέουν από την ιδιότητά τους ως μελών της οικογένειας του οικείου εργαζομένου και τα οποία παύουν να υφίστανται όταν το τέκνο συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του και δεν συντηρείται πλέον από τον εργαζόμενο.

85. Οι εν λόγω κυβερνήσεις παραθέτουν επίσης την προαναφερθείσα απόφαση Ayaz, με την οποία το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η έννοια «μέλος της οικογένειας», όπως χρησιμοποιείται στο άρθρο 7 της απόφασης 1/80, έχει ταυτόσημο περιεχόμενο με την ίδια έννοια που απαντά στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1612/68.

86. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστηρίζει ότι η νομολογία είναι αντίθετη προς το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου και για τον εξής λόγο.

87. Η εν λόγω κυβέρνηση υπενθυμίζει ότι το Δικαστήριο, με την προαναφερθείσα απόφαση Aydinli, αποφάνθηκε ότι η πρώτη και η δεύτερη περίπτωση του πρώτου εδαφίου του άρθρου 7 έχουν την έννοια ότι παρέχουν στα μέλη της οικογένειας των Τούρκων εργαζομένων δικαίωμα εργασίας, χωρίς όμως να τους επιβάλλουν υποχρέωση άσκησης έμμισθης δραστηριότητας, όπως αυτή που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ίδιας απόφασης. Η νομολογία αυτή, σε συνδυασμό με τη νομολογία που αφορά τις δύο περιπτώσεις στις οποίες επιτρέπεται ο περιορισμός των δικαιωμάτων που στηρίζονται στο άρθρο 7 της απόφασης 1/80, απονέμει στα μέλη της οικογένειας των Τούρκων εργαζομένων, σύμφωνα με την εν λόγω κυβέρνηση, ευρύτερα δικαιώματα από τα δικαιώματα που έχουν τα μέλη της οικογένειας των κοινοτικών εργαζομένων ή οι ίδιοι οι εργαζόμενοι αυτοί.

88. Για παράδειγμα, τα μέλη της οικογένειας των κοινοτικών εργαζομένων δεν έχουν, κατά την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, απεριόριστης ισχύος γενικό δικαίωμα διαμονής στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής.

89. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υπενθυμίζει συναφώς ότι τα μέλη της οικογένειας των κοινοτικών εργαζομένων μπορούν να αποκτήσουν το δικαίωμα να

εξακολουθήσουν να διαμένουν μόνιμα στο κράτος αυτό υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων 2 και 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1251/70 της Επιτροπής [32] και ότι παρόμοιες προϋποθέσεις επιβάλλονται και στην περίπτωση που ο κοινοτικός υπήκοος έχει εργαστεί ως ανεξάρτητος επαγγελματίας.

90. Η εν λόγω κυβέρνηση επισημαίνει ότι ούτε η οδηγία 2004/38 καθιερώνει ένα τέτοιο γενικό δικαίωμα.

91. Κατά την εν λόγω κυβέρνηση, το άρθρο 6 της οδηγίας αυτής προβλέπει για τους πολίτες της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους δικαίωμα διαμονής τρίμηνης μόνο ισχύος και, μετά τη λήξη του τριμήνου, το δικαίωμα αυτό εξαρτάται από την ύπαρξη της ιδιότητας του μέλους οικογένειας μισθωτού ή μη μισθωτού εργαζομένου [33] ή από τη συνδρομή των άλλων προϋποθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και δ΄, της εν λόγω οδηγίας [34].

92. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου εκθέτει ότι το μέλος της οικογένειας μπορεί, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 12 της οδηγίας 2004/38, να αποκτήσει αυτοτελές δικαίωμα διαμονής μετά την αναχώρηση ή τον θάνατο του κοινοτικού υπηκόου, εφόσον πληροί τους όρους που αναφέρονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ έως δ΄, ή έχει αποκτήσει δικαίωμα μόνιμης διαμονής. Αυτό το δικαίωμα μόνιμης διαμονής παρέχεται, πλην ειδικών περιπτώσεων, στους πολίτες της Ένωσης οι οποίοι έχουν διαμείνει νομίμως για συνεχές χρονικό διάστημα πέντε ετών στο οικείο κράτος μέλος υποδοχής, καθώς και στα μέλη της οικογένειάς του οι οποίοι έχουν διαμείνει μαζί του για το ίδιο χρονικό διάστημα [35].

93. Όσον αφορά το δικαίωμα διαμονής των κοινοτικών υπηκόων, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υπενθυμίζει ότι το δικαίωμα αυτό εξαρτάται από την άσκηση έμμισθης δραστηριότητας. Σε περίπτωση λήξης της εργασιακής σχέσης, αυτό το δικαίωμα διαμονής διατηρείται υπό ορισμέ-

32 — Κανονισμός της 29ης Ιουνίου 1970, περί του δικαιώματος των εργαζομένων να παραμένουν στην επικράτεια κράτους μέλους μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 64). Ο κανονισμός αυτός καταργήθηκε από τις 30 Απριλίου 2006 με τον κανονισμό (ΕΚ) 635/2006 της Επιτροπής (ΕΕ L 112, σ. 9). Ο δικαιολογητικός λόγος για την κατάργηση αυτή ήταν ότι η οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ L 158, σ. 77), συγκέντρωσε σε ένα ενιαίο κείμενο τις νομοθετικές διατάξεις που διέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η οδηγία αυτή επαναλαμβάνει κατ' ουσίαν, με το άρθρο 17, τις διατάξεις του κανονισμού 1251/70 και τις τροποποιεί, θεσπίζοντας ευνοϊκότερες διατάξεις για τους δικαιούχους του δικαιώματος παραμονής, καθόσον τους παρέχει το δικαίωμα μόνιμης διαμονής.

33 — Άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ και δ΄, της οδηγίας 2004/38.

34 — Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/38 παρέχει επίσης σε κάθε πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαίωμα διαμονής στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών, εφόσον διαθέτουν επαρκείς πόρους για τον εαυτό τους και τα μέλη των οικογενειών τους, ούτως ώστε να μην επιβαρύνουν κατά τη διάρκεια της περιόδου παραμονής τους το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους μέλους υποδοχής, καθώς και πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθενείας στο κράτος αυτό (στοιχείο β΄), ή εφόσον πραγματοποιούν στο κράτος αυτό σπουδές ή παρακολουθούν μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης και διαθέτουν τους πόρους και την ασφαλιστική κάλυψη που αναφέρθηκαν παραπάνω (στοιχείο γ΄). Το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο δ΄, της οδηγίας αυτής επεκτείνει το δικαίωμα αυτό στα μέλη της οικογένειας τα οποία συνοδεύουν ή πηγαίνουν να συναντήσουν πολίτη της Ένωσης που πληροί τους όρους που αναφέρονται στα στοιχεία α΄, β΄ ή γ΄.

35 — Άρθρο 16 της οδηγίας 2004/38.

νες μόνο προϋποθέσεις, όπως είναι η αναζήτηση νέας εργασίας, και μάλιστα για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Ο κοινοτικός υπήκοος δεν διαθέτει συνεπώς ούτε αυτός το γενικό δικαίωμα παραμονής επ' αόριστο στο έδαφος άλλου κράτους μέλους για να εργαστεί εκεί αργότερα, όποτε αυτός αποφασίσει [36].

94. Η Επιτροπή υποστηρίζει, αντίθετα από ό,τι οι Κυβερνήσεις της Γερμανίας, της Ιταλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, ότι η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων δεν είναι αντίθετη προς τις επιταγές του άρθρου 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου.

95. Συμφωνώ με την ανάλυση της Επιτροπής. Για να θεμελιώσω την άποψή μου, θα εξηγήσω, πρώτον, γιατί θεωρώ ότι το διαχρονικό περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται με το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων δεν πρέπει να προσδιοριστεί με μόνο γνώμονα τα άρθρα 10 και 11 του κανονισμού 1612/68, αλλά πρέπει να εκτιμηθεί επίσης σε συνάρτηση με τις διατάξεις της Συνθήκης για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων.

96. Δεύτερον, θα καταδείξω ότι η νομολογία σχετικά με το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται με το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων δεν περιάγει, γενικά, τα τέκνα αυτά σε ευνοϊκότερη θέση από τη θέση που έχουν οι κοινοτικοί εργαζόμενοι.

97. Τρίτον, θα καταστήσω σαφές ότι, υπό τις περιστάσεις της υπόθεσης της κύριας δίκης, η νομολογία σχετικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται ο περιορισμός των δικαιωμάτων που στηρίζονται στο άρθρο 7 της απόφασης 1/80 δεν έχει ως αποτέλεσμα να παρέχονται στους Τούρκους υπηκόους που τελούν στην ίδια κατάσταση με τον I. Derin ευρύτερα δικαιώματα από όσα έχουν οι κοινοτικοί εργαζόμενοι.

1. Το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται με το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 δεν πρέπει να προσδιοριστεί με μόνο γνώμονα τα άρθρα 10 και 11 του κανονισμού 1612/68, αλλά πρέπει να εκτιμηθεί επίσης σε συνάρτηση με τις διατάξεις της Συνθήκης για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων

98. Φρονώ ότι η άποψη των Κυβερνήσεων της Γερμανίας, της Ιταλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου ότι το διαχρονικό περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται με το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων θα πρέπει να είναι το ίδιο με το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται με τα άρθρα 10 και 11 του

36 — Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου παραπέμπει συναφώς στις αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 1991, C-292/89, Antonissen (Συλλογή 1991, σ. I-745, σκέψη 21), της 20ής Φεβρουαρίου 1997, C-344/95, Επιτροπή κατά Βελγίου (Συλλογή 1997, σ. I-1035, σκέψη 17), και της 23ης Μαρτίου 2004, C-138/02, Collins (Συλλογή 2004, σ. I-2703, σκέψη 37).

κανονισμού 1612/68 στα τέκνα των κοινοτικών εργαζομένων δεν μπορεί να γίνει δεκτή για τους ακόλουθους λόγους.

99. Πρώτον, αυτή η πολύ περιοριστική ερμηνεία του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 δεν βρίσκει έρεισμα στο γράμμα των εφαρμοστέων διατάξεων.

100. Δεν αμφισβητείται π.χ. ότι από το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 δεν συνάγεται καμία ένδειξη ότι στο τέκνο Τούρκου εργαζομένου παρέχονται μόνο τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιδιότητά του ως μέλους της οικογένειας του εργαζομένου αυτού και τα οποία παύουν κανονικά να υφίστανται όταν το τέκνο συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του και είναι οικονομικά ανεξάρτητο.

101. Η ίδια διαπίστωση επιβάλλεται σε σχέση με το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου. Συγκεκριμένα, το άρθρο αυτό προβλέπει απλώς, χρησιμοποιώντας πολύ γενική διατύπωση, ότι η «Τουρκία» δεν μπορεί να απολαύει, στους τομείς που καλύπτονται από το πρωτόκολλο, περισσότερο ευνοϊκής μεταχείρισης από εκείνη που υφίσταται μεταξύ των κρατών μελών δυνάμει της Συνθήκης για την ίδρυση της Κοινότητας.

102. Δεν μπορεί βέβαια να αμφισβητηθεί ότι η διάταξη αυτή, μολονότι κάνει λόγο μόνο για την «Τουρκία», έχει την έννοια ότι θέτει όριο στην έκταση των δικαιωμάτων που μπορούν να παρέχονται στους Τούρκους υπηκόους δυνάμει του πρόσθετου πρωτοκόλλου. Ο τομέας της κυκλοφορίας των προσώπων μεταξύ των κρατών μελών και της Τουρκίας καλύπτεται από το πρωτόκολλο αυτό, διότι αποτελεί το αντικείμενο του τίτλου ΙΙ, και συγκεκριμένα του άρθρου 36.

103. Θα ήθελα επίσης να τονίσω ότι σκοπός της απόφασης 1/80 είναι η σταδιακή επίτευξη της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων μεταξύ των κρατών μελών και της Τουρκίας, την οποία προβλέπουν το άρθρο 12 της Συμφωνίας Σύνδεσης και το άρθρο 36 του πρόσθετου πρωτοκόλλου, εμπνεόμενα επομένως από τις διατάξεις της Συνθήκης που ρυθμίζουν τη θεμελιώδη αυτή ελευθερία. Δεν αμφισβητείται άλλωστε ούτε ότι η εξουσία του Συμβουλίου Σύνδεσης ως προς τη λήψη αποφάσεων πρέπει να ασκείται εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που του έχουν απονεμηθεί.

104. Από τα στοιχεία αυτά μπορεί συνεπώς να συναχθεί ότι, κατ' εφαρμογή του άρθρου 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου, τα δικαιώματα που απονέμει η απόφαση 1/80 στους Τούρκους υπηκόους ως σύνολο, δηλαδή στους εργαζομένους και στα μέλη των οικογενειών τους, δεν μπορούν να είναι ευρύτερα από τα δικαιώματα που έχουν οι υπήκοοι των κρατών μελών και τα μέλη των οικογενειών τους δυνάμει των διατάξεων της Συνθήκης οι οποίες ρυθμίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και από τις οποίες συμφώνησαν να εμπνευστούν τα συμβαλλόμενα στη Συμφωνία Σύνδεσης μέρη.

105. Εντούτοις, δεν πιστεύω ότι είναι δυνατόν να συναχθεί από τη γενικότητα της διατύπωσης του άρθρου 59 του εν λόγω πρωτοκόλλου ότι το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται με το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων πρέπει να προσδιοριστεί με μόνο γνώμονα τα άρθρα 10 και 11 του κανονισμού 1612/68, με αποτέλεσμα να παύουν τα δικαιώματα αυτά να υφίστανται όταν το τέκνο συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του και είναι οικονομικά ανεξάρτητο.

106. Εξάλλου, η ερμηνεία αυτή του περιεχομένου του άρθρου 7 της απόφασης 1/80 θα ήταν αντίθετη προς το σύστημα που καθιερώνει η απόφαση αυτή. Πράγματι, στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της απόφασης τονίζεται ρητά ότι η εν λόγω διάταξη εφαρμόζεται «υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 7».

107. Όπως έκρινε το Δικαστήριο με την προαναφερθείσα απόφαση Aydinli [37], από τη φράση αυτή προκύπτει σαφώς ότι το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 αποτελεί lex specialis για τα μέλη των οικογενειών των Τούρκων εργαζομένων. Το άρθρο 6 της απόφασης αυτής εφαρμόζεται δηλαδή μόνο στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος δεν είναι σε θέση να επικαλεστεί τα δικαιώματα που απονέμονται με το άρθρο 7, πρώτο ή δεύτερο εδάφιο, της εν λόγω απόφασης.

108. Η άποψη ότι το τέκνο του Τούρκου εργαζομένου δεν καλύπτεται πλέον από το άρθρο 7 της απόφασης 1/80, εφόσον έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του και είναι οικονομικά ανεξάρτητο, οπότε εμπίπτει ενδεχομένως μόνο στο άρθρο 6 της ίδιας αυτής απόφασης, προσκρούει στον επικουρικό χαρακτήρα της τελευταίας αυτής διάταξης.

109. Τέλος, θεωρώ ότι η άποψη που υποστηρίζουν οι Κυβερνήσεις της Γερμανίας, της Ιταλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου αντιβαίνει στους σκοπούς του πρόσθετου πρωτοκόλλου, στους οποίους εντάσσεται το άρθρο 59.

110. Όπως εξέθεσα, το πρόσθετο πρωτόκολλο προβλέπει, στο άρθρο 36, ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων μεταξύ των κρατών μελών και της Τουρκίας θα πραγματοποιηθεί σταδιακά μεταξύ του δωδέκατου και του εικοστού δεύτερου έτους μετά την έναρξη ισχύος της σύνδεσης, με πρότυπο τα άρθρα της Συνθήκης που ρυθμίζουν αυτή την ελεύθερη κυκλοφορία. Δεν αμφισβητείται επίσης ότι σκοπός της Συμφωνίας Σύνδεσης είναι να καταστήσει εφικτή την προσχώρηση της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

111. Από την εξέταση των διατάξεων του κανονισμού 1612/68, ο οποίος εκδόθηκε για την εφαρμογή των κανόνων της Συνθήκης σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, διαπιστώνω ότι ο κοινοτικός νομοθέτης πρόβλεψε ότι για την αποτελε-

37 — Σκέψη 19.

σματική άσκηση της ελεύθερης κυκλοφορίας αυτής από τους κοινοτικούς υπηκόους ήταν αναγκαίο να διασφαλιστούν όχι μόνο το δικαίωμα για οικογενειακή επανένωση στο κράτος μέλος υποδοχής, αλλά και η ένταξη των μελών της οικογένειάς τους στο κράτος αυτό.

112. Σύμφωνα με την πέμπτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1612/68 και όπως έχει υπενθυμίσει επανειλημμένα το Δικαστήριο, για να μπορεί η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, την οποία καθιέρωσε η Συνθήκη, να ασκείται υπό αντικειμενικές συνθήκες ελευθερίας και αξιοπρέπειας, απαιτείται η κατά το δυνατόν βέλτιστη ένταξη της οικογένειας του κοινοτικού εργαζομένου στο κράτος μέλος υποδοχής [38].

113. Ο κανονισμός 1612/68 εγγυάται έτσι, με το άρθρο 10, το δικαίωμα του συζύγου του εργαζομένου και των τέκνων τους που δεν έχουν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας τους ή συντηρούνται από αυτόν να εγκαθίστανται με τον οικείο εργαζόμενο. Με το άρθρο 11 ο κανονισμός αυτός αναγνωρίζει επίσης το δικαίωμα των μελών αυτών της οικογένειας του εργαζομένου να αναλαμβάνουν οποιαδήποτε μισθωτή δραστηριότητα εντός της επικράτειας του κράτους μέλους υποδοχής στο οποίο απασχολείται ο εργαζόμενος αυτός. Τέλος, ο εν λόγω κανονισμός παρέχει στα τέκνα του εργαζομένου, με το άρθρο 12, το δικαίωμα φοίτησης και σπουδών στο κράτος μέλος υποδοχής υπό τις ίδιες συνθήκες που ισχύουν για τους υπηκόους αυτού του κράτους.

38 — Βλ., ιδίως, απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2002, C-413/99, Baumbast και R (Συλλογή 2002, σ. I-7091, σκέψη 50 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

114. Το δικαίωμα των μελών της οικογένειας του εργαζομένου να ενταχθούν στο κράτος μέλος υποδοχής συνεπάγεται συνεπώς όχι μόνο το δικαίωμά τους να εγκατασταθούν μαζί του στο κράτος αυτό και να σπουδάσουν, αλλά και το δικαίωμά τους για ελεύθερη πρόσβαση σε εργασία.

115. Τα δικαιώματα βέβαια που απονέμει ο κανονισμός 1612/68 στα μέλη της οικογένειας του εργαζομένου είναι παράγωγα δικαιώματα από την εκ μέρους του εργαζομένου αυτού άσκηση της ελεύθερης κυκλοφορίας κατά το άρθρο 39 ΕΚ. Τα δικαιώματα αυτά παύουν καταρχήν να υφίστανται όταν δεν συντρέχουν πλέον οι προϋποθέσεις του άρθρου 10 του κανονισμού αυτού, δηλαδή, όσον αφορά τα τέκνα, όταν το τέκνο συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του και δεν συντηρείται πλέον από τους γονείς του.

116. Εντούτοις, όπως εξέθεσε η Επιτροπή, οι περιορισμοί αυτοί της έκτασης των δικαιωμάτων που απονέμει ο κανονισμός 1612/68 στο τέκνο του κοινοτικού εργαζομένου πρέπει να ερμηνευθούν με δεδομένο το γεγονός ότι το τέκνο αυτό, όταν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του και δεν συντηρείται πλέον από τους γονείς του, αποκτά το ίδιο τα αυτοτελή δικαιώματα που προβλέπουν η Συνθήκη και οι πράξεις του παράγωγου δικαίου που έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογή της.

117. Συγκεκριμένα, το τέκνο του κοινοτικού εργαζομένου μπορεί να επικαλεστεί, μεταξύ

άλλων, τη θεμελιώδη ελευθερία κυκλοφορίας, την οποία διακηρύσσει το άρθρο 39 ΕΚ και δυνάμει της οποίας μπορεί να διαμένει στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής για να εργαστεί ή να αναζητήσει εργασία. Μπορεί επίσης να παραμείνει στο έδαφος αυτό μετά την άσκηση εργασίας.

118. Με δεδομένη την ύπαρξη των αυτοτελών αυτών δικαιωμάτων, ο κοινοτικός νομοθέτης μπορούσε επομένως να παραθέσει, στον κανονισμό 1612/68, απλώς τα δικαιώματα που αντλούνται μόνο από την ιδιότητα του μέλους της οικογένειας κοινοτικού εργαζομένου. Η βέλτιστη δυνατή ένταξη του τέκνου του κοινοτικού εργαζομένου στο κράτος μέλος υποδοχής, την οποία ο κανονισμός αυτός διασφαλίζει με τη χορήγηση δικαιωμάτων που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους της οικογένειας, μπορεί να συνεχιστεί μέσω της άσκησης από το εν λόγω τέκνο των αυτοτελών δικαιωμάτων που του απονέμουν οι κανόνες της Συνθήκης.

119. Με βάση τα στοιχεία αυτά, φρονώ ότι ο περιορισμός του διαχρονικού περιεχομένου των δικαιωμάτων που απονέμονται με το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων, προκειμένου το περιεχόμενο αυτό να είναι το ίδιο με το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται με τα άρθρα 10 και 11 του κανονισμού 1612/68 στα τέκνα των κοινοτικών εργαζομένων, αντιβαίνει στον σκοπό της ένταξης των Τούρκων υπηκόων και των μελών των οικογενειών τους στο κράτος μέλος υποδοχής, ο οποίος επιδιώκεται με τη σύνδεση μεταξύ Τουρκίας και κρατών μελών.

120. Συγκεκριμένα, αν γίνει δεκτό ότι το τέκνο του Τούρκου εργαζομένου, όταν έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του και δεν συντηρείται πλέον από τους γονείς του, χάνει τα δικαιώματα που του απονέμει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 και δεν μπορεί πλέον να ασκήσει παρά μόνο τα δικαιώματα που παρέχονται σταδιακά από το άρθρο 6 της ίδιας αυτής απόφασης, το αποτέλεσμα θα είναι ότι οι Τούρκοι εργαζόμενοι, ανεξάρτητα από τη γενιά στην οποία ανήκουν και τη διάρκεια της παρουσίας τους εντός του κράτους μέλους υποδοχής, δεν θα έχουν στο κράτος αυτό ευρύτερα δικαιώματα από τους μετανάστες πρώτης γενιάς.

121. Αυτό θα είχε ως συνέπεια ότι το δικαίωμα διαμονής του τέκνου του Τούρκου εργαζομένου στο κράτος μέλος υποδοχής, το οποίο θεμελιώνεται στην απόφαση 1/80, θα είχε πάντα επισφαλή και προσωρινό χαρακτήρα, ακόμη και αν το τέκνο αυτό είχε γεννηθεί στο κράτος αυτό και είχε διανύσει εκεί ολόκληρη την επαγγελματική του σταδιοδρομία, αφού το δικαίωμα αυτό θα έπαυε να υφίσταται σε περίπτωση ατυχήματος που θα το καθιστούσε οριστικά ανίκανο προς εργασία ή σε περίπτωση συνταξιοδότησης [39].

39 — Ο Τούρκος υπήκοος δεν μπορεί πλέον να επικαλεσθεί το απορρέον από το άρθρο 6 της απόφασης 1/80 δικαίωμα διαμονής του στο κράτος μέλος υποδοχής όταν έχει φθάσει στην ηλικία συνταξιοδότησης ή έχει υποστεί εργατικό ατύχημα το οποίο συνεπάγεται την πλήρη και διαρκή ανικανότητά του να ασκήσει οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα στο μέλλον. Κατά το Δικαστήριο, στις περιπτώσεις αυτές ο ενδιαφερόμενος λογίζεται ως εγκαταλείψας οριστικώς την αγορά εργασίας αυτού του κράτους μέλους και, συνεπώς, το δικαίωμα διαμονής που επικαλείται ουδόλως συνδέεται με έμμισθη δραστηριότητα, ακόμη και μελλοντική (απόφαση της 6ης Ιουνίου 1995, C-434/93, Bozkurt, Συλλογή 1995, σ. I-1475, σκέψεις 39 και 40). Με την απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 1997, C-171/95, Tetik (Συλλογή 1997, σ. I-329, σκέψεις 40 έως 42 και 46), το Δικαστήριο έκρινε ότι ο Τούρκος εργαζόμενος χάνει τα δικαιώματα που του παρέχει το εν λόγω άρθρο 6, αν αποφασίσει να παραιτηθεί από την εργασία του και δεν προβεί, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να βρει νέα θέση εργασίας. Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε την ορθότητα της παραπάνω ανάλυσης με την απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 2000, C-340/97, Nazli (Συλλογή 2000, σ. I-957, σκέψεις 44 και 49).

122. Ο επισφαλής και προσωρινός χαρακτήρας των δικαιωμάτων που θα απονέμονταν έτσι στους Τούρκους υπηκόους με την απόφαση 1/80, ανεξάρτητα από τη γενιά στην οποία θα ανήκε ο ενδιαφερόμενος και από τους δεσμούς του με το κράτος μέλος υποδοχής, δεν θα τους παρείχε τη δυνατότητα της βέλτιστης δυνατής ένταξής τους στο κράτος αυτό.

123. Καλώς επομένως, κατά τη γνώμη μου, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 απονέμει στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων αυτοτελή δικαιώματα, τα οποία μπορούν να ασκηθούν ακόμη και όταν το τέκνο έχει συμπληρώσει.

124. Η προπαρατεθείσα απόφαση Ayaz, την οποία επικαλούνται οι Κυβερνήσεις της Γερμανίας, της Ιταλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου υπέρ της άποψής τους, δεν αναιρεί την ορθότητα της παραπάνω ανάλυσης.

125. Με την παραπάνω απόφαση το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί του ζητήματος αν ο προγονός Τούρκου εργαζομένου έπρεπε να χαρακτηριστεί μέλος της οικογένειας του εργαζομένου αυτού, κατά την έννοια του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80, ώστε να μπορεί να ασκήσει τα δικαιώματα που απονέμονται με τη διάταξη αυτή. Κατά την απάντηση στο ερώτημα αυτό το Δικαστήριο εξέθεσε ότι έπρεπε να γίνει παραπομπή στην έννοια «μέλος της οικογένειας» που χρησιμοποιείται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1612/68 [40].

40 — Προαναφερθείσα απόφαση Ayaz (σκέψη 45).

126. Η παραπομπή αυτή στο περιεχόμενο της εν λόγω διάταξης σημαίνει, κατά την άποψή μου, ότι, στο πλαίσιο της σύνδεσης μεταξύ της Τουρκίας και των κρατών μελών, πρέπει να ληφθεί υπόψη κατ' αναλογία, όσον αφορά τον αναγκαίο και επαρκή συγγενικό δεσμό για την ένταξη στην κατηγορία των μελών της οικογένειας, η έκταση εφαρμογής της έννοιας «μέλος της οικογένειας», όπως η έννοια αυτή χρησιμοποιείται στον κανονισμό 1612/68. Σκοπός της παραπομπής αυτής δεν ήταν η αμφισβήτηση της ορθότητας της νομολογίας της σχετικής με την αυτοτέλεια των δικαιωμάτων που απονέμει το άρθρο 7, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80 στα μέλη της οικογένειας που πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτουν οι διατάξεις αυτές.

127. Απόδειξη αυτού είναι το γεγονός ότι η νομολογία αυτή επιβεβαιώθηκε ρητά με τις προπαρατεθείσες αποφάσεις Cetinkaya, Aydinli και Torun, οι οποίες εκδόθηκαν μετά την προπαρατεθείσα απόφαση Ayaz.

128. Τέλος, αν το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται με το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 περιοριζόταν κατά τρόπο ώστε να συμπίπτει με το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμει το άρθρο 10 του κανονισμού 1612/68, αυτό θα αντέβαινε, κατά τη γνώμη μου, στον σκοπό που διακηρύσσεται στο προοίμιο της Συμφωνίας Σύνδεσης και επαναλαμβάνεται στο άρθρο 28 της συμφωνίας αυτής, δηλαδή στη διευκόλυνση της προσχώρησης της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όταν το κράτος αυτό θα είναι σε θέση να αποδεχτεί πλήρως τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συνθήκη.

129. Έχω ήδη αναφέρει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη, προκειμένου να καταστήσουν εφικτή την προσχώρηση αυτή, έχουν συμφωνήσει να επιτύχουν σταδιακά την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων μεταξύ τους και ότι έχουν προβλέψει ότι θα εμπνέονται συναφώς από τις διατάξεις της Συνθήκης που ρυθμίζουν αυτή τη θεμελιώδη ελευθερία.

130. Από τον σκοπό αυτό και από τη ρητή παραπομπή στις διατάξεις της Συνθήκης για την ελεύθερη κυκλοφορία μπορεί να συναχθεί ότι για τον προσδιορισμό του περιεχομένου των δικαιωμάτων που απονέμει η απόφαση 1/80 στους Τούρκους εργαζομένους και στα μέλη της οικογένειάς τους πρέπει να ληφθεί υπόψη η εξέλιξη των δικαιωμάτων που έχουν οι κοινοτικοί εργαζόμενοι. Πράγματι, αυτό είναι αναγκαίο για να μπορέσουν οι Τούρκοι υπήκοοι που έχουν ασκήσει τα δικαιώματα που προβλέπονται στο πλαίσιο της σύνδεσης να ασκήσουν υπό τις ευνοϊκότερες δυνατές προϋποθέσεις, κατά τον χρόνο της προσχώρησης, τα δικαιώματα που παρέχονται στους υπηκόους της Ένωσης.

131. Με άλλα λόγια, η προετοιμασία της προσχώρησης της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει κανονικά να οδηγήσει στην αποφυγή μεγαλύτερων αποκλίσεων μεταξύ των δικαιωμάτων των Τούρκων εργαζομένων που έχουν κάνει χρήση της ελεύθερης κυκλοφορίας που προβλέπεται στο πλαίσιο της σύνδεσης αυτής και των δικαιωμάτων που έχουν οι υπήκοοι των κρατών μελών.

132. Δεν αμφισβητείται ότι το δικαίωμα κυκλοφορίας και διαμονής που προβλεπόταν αρχικά στη Συνθήκη για τους μισθωτούς και τους μη μισθωτούς εργαζομένους αυτονομήθηκε βαθμιαία από την άσκηση κάποιας οικονομικής δραστηριότητας, προκειμένου να παρασχεθεί σε όλους γενικά τους υπηκόους των κρατών μελών. Η εξέλιξη αυτή πραγματοποιήθηκε καταρχάς με την έκδοση οδηγιών [41]. Συνεχίστηκε με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993, καθιέρωσε την ιδιότητα του πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ανήγαγε το δικαίωμα κυκλοφορίας και διαμονής στο σύνολο των κρατών μελών της Κοινότητας σε δικαίωμα απονεμόμενο σε κάθε πολίτη απευθείας από τη Συνθήκη [42].

133. Το επόμενο βήμα στην εξέλιξη αυτή ήταν η θέσπιση της οδηγίας 2004/38, η προθεσμία μεταφοράς της οποίας στα εθνικά δίκαια έληξε στις 30 Απριλίου 2006 και η οποία, μεταξύ άλλων, αναγνωρίζει στους πολίτες της Ένωσης οι οποίοι έχουν διαμείνει νομίμως για συνεχές χρονικό διάστημα πέντε ετών στο κράτος μέλος υποδοχής δικαίωμα μόνιμης διαμονής στην επικράτεια αυτή, χωρίς να επιβάλλει καμία άλλη προϋπόθεση [43].

134. Με δεδομένη την εξέλιξη αυτή, δεν θα ήταν σύμφωνο με τον σκοπό της διευκόλυν-

41 — Βλ. την οδηγία 90/364/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1990, σχετικά με το δικαίωμα διαμονής (ΕΕ L 180, σ. 26), την οδηγία 90/365/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1990, σχετικά με το δικαίωμα διαμονής των μισθωτών και μη μισθωτών εργαζομένων που έχουν παύσει την επαγγελματική τους δραστηριότητα (ΕΕ L 180, σ. 28), και την οδηγία 93/96/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1993, σχετικά με το δικαίωμα διαμονής των σπουδαστών (ΕΕ L 317, σ. 59).

42 — Άρθρο 18, παράγραφος 1, ΕΚ· για την ερμηνεία του άρθρου αυτού, βλ. την προαναφερθείσα απόφαση Baumbast και R (σκέψη 81).

43 — Άρθρο 16 της οδηγίας 2004/38.

σης της προσχώρησης της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση να στερούνται τα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 7 της απόφασης 1/80, τα δικαιώματα που στηρίζονται στη διάταξη αυτή, μόλις συμπληρώνουν το 21ο έτος της ηλικίας τους και δεν συντηρούνται πλέον από τους γονείς τους, και να περιέρχονται στην ίδια κατάσταση με την πρώτη γενιά μεταναστών.

135. Νομίζω ότι ο κατά σύστημα εξαναγκασμός των τέκνων των Τούρκων εργαζομένων να επανέρχονται στην «αφετηρία» της διαδικασίας ένταξής τους στο κράτος μέλος υποδοχής είναι μάλιστα αδικαιολόγητος αν ληφθεί υπόψη ότι η κατάσταση των υπηκόων τρίτων χωρών με τις οποίες η Κοινότητα δεν έχει συνάψει καμία σύμβαση έχει επίσης βελτιωθεί ουσιωδώς.

136. Συγκεκριμένα, η οδηγία 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου [44], η οποία εκδόθηκε ως συνέχεια της διακήρυξης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999 [45], θεσπίζει υπέρ των υπηκόων των τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στο έδαφος κράτους μέλους επί πενταετία ένα μόνιμο «καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος», δυνάμει του οποίου πρέπει η μεταχείρισή τους να είναι, σε πολλούς τομείς, ίδια με τη μεταχείριση των ημεδαπών. Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για τις προϋποθέσεις της πρόσβασης σε μισθωτή απασχόληση και σε ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα, για την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση, την κοινωνική ασφάλιση, την κοινωνική αρωγή και την κοινωνική προστασία, τα φορολογικά πλεονεκτήματα, την πρόσβαση στα αγαθά και στις υπηρεσίες που βρίσκονται στη διάθεση του κοινού, καθώς και για την πρόσβαση στις διαδικασίες απόκτησης στέγης [46].

137. Δεν θα συμβιβαζόταν επομένως με την εξέλιξη αυτή το να γίνει δεκτό ότι τα δικαιώματα που απονέμονται στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων με τη Συμφωνία Σύνδεσης, η οποία συνήφθη πριν από περισσότερα από σαράντα χρόνια, δεν είναι ευρύτερα από τα δικαιώματα που μπορούν να ασκούν πλέον οι υπήκοοι κάθε άλλης τρίτης χώρας που έχουν διαμείνει νόμιμα στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής επί πέντε έτη. Το γεγονός ότι η Συμφωνία Σύνδεσης είναι προγενέστερη καθώς και ο σκοπός της διευκόλυνσης της προσχώρησης της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα να τελούν οι Τούρκοι υπήκοοι που έχουν ασκήσει τα δικαιώματα που προβλέπονται στο πλαίσιο της σύνδεσης σε ενδιάμεση κατάσταση μεταξύ της κατάστασης των πολιτών της Ένωσης και της κατάστασης των υπηκόων των τρίτων χωρών.

44 — Οδηγία της 25ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες (ΕΕ 2004, L 16, σ. 44). Η οδηγία αυτή εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των ευνοϊκότερων διατάξεων των διμερών και πολυμερών συμφωνιών μεταξύ της Κοινότητας ή της Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και τρίτων χωρών, αφετέρου (άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α΄). Τα κράτη μέλη οφείλουν να θεσπίσουν τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθούν με την οδηγία αυτή μέχρι τις 23 Ιανουαρίου 2006 (άρθρο 26, πρώτο εδάφιο).

45 — Από τη διακήρυξη αυτή προκύπτει ότι θα πρέπει να υπάρξει προσέγγιση του νομικού καθεστώτος των υπηκόων τρίτων χωρών προς εκείνο των υπηκόων των κρατών μελών και ότι στα άτομα που έχουν διαμείνει νομίμως σε κράτος μέλος επί περίοδο που θα προσδιορισθεί και τα οποία διαθέτουν άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος θα πρέπει να χορηγείται εντός του εν λόγω κράτους μέλους ένα σύνολο ενιαίων δικαιωμάτων κατά το δυνατόν παραπλήσιων προς τα δικαιώματα των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (δεύτερη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2003/109).

46 — Άρθρο 11, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/109.

138. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο φρονώ ότι τα δικαιώματα που απονέμονται με το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων πρέπει να προσδιοριστούν όχι μόνο σε συνάρτηση με τα δικαιώματα που παρέχουν ειδικά στα τέκνα των κοινοτικών εργαζομένων τα άρθρα 10 και 11 του κανονισμού 1612/68, αλλά και με γνώμονα τις διατάξεις της Συνθήκης για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, από τις οποίες συμφώνησαν να εμπνευστούν τα συμβαλλόμενα μέρη της Συμφωνίας Σύνδεσης, καθώς και τις πράξεις του παράγωγου δικαίου που έχουν θεσπιστεί για την εφαρμογή τους.

2. Η νομολογία σχετικά με το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται με το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 δεν περιάγει, γενικά, τα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων σε ευνοϊκότερη θέση από τη θέση που έχουν οι κοινοτικοί εργαζόμενοι δυνάμει της Συνθήκης

139. Αν εξεταστεί γενικά το περιεχόμενο των αυτοτελών δικαιωμάτων που απονέμονται με το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων, διαπιστώνεται ότι τα δικαιώματα αυτά εμφανίζουν σημαντικά μειονεκτήματα σε σχέση με τα δικαιώματα που αντλούν οι κοινοτικοί υπήκοοι από τις διατάξεις της Συνθήκης για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και τις πράξεις του παράγωγου δικαίου που έχουν θεσπιστεί για την εφαρμογή τους.

140. Τα μειονεκτήματα αυτά αφορούν, πρώτον, την έκταση της κατά τόπο εφαρμογής των δικαιωμάτων πρόσβασης σε εργασία και διαμονής, δεύτερον, το δικαίωμα για οικογενειακή επανένωση στο κράτος μέλος υποδοχής και, τρίτον, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται ο περιορισμός των δικαιωμάτων αυτών στο κράτος αυτό.

141. Σχετικά με το πρώτο σημείο, από τη νομολογία προκύπτει ότι τα δικαιώματα πρόσβασης σε εργασία και διαμονής, τα οποία απονέμει το άρθρο 7 της απόφασης 1/80, υφίστανται μόνο στο κράτος μέλος υποδοχής. Το μέλος της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου, αντίθετα από τον κοινοτικό εργαζόμενο, δεν έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί ελεύθερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση για να αποδέχεται προσφορές εργασίας ή να διαμένει σε οποιοδήποτε κράτος μέλος επιλέξει [47].

142. Το τέκνο Τούρκου εργαζομένου το οποίο θα ήθελε να εργαστεί ως μισθωτός σε άλλο κράτος μέλος τελεί, από την άποψη της απόφασης 1/80, στην κατάσταση που τελούν οι μετανάστες πρώτης γενιάς και δεν θα μπορούσε να αποκτήσει στο κράτος αυτό παρά μόνο τα δικαιώματα των οποίων τη σταδιακή χορήγηση προβλέπει το άρθρο 6 της απόφασης αυτής. Η είσοδός του στο έδαφος αυτού του άλλου κράτους μέλους διέπεται από το εθνικό δίκαιο του εν λόγω κράτους. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, οι διατάξεις που ρυθμίζουν τη σύνδεση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής

47 — Βλ., συναφώς, την προαναφερθείσα απόφαση Tetik (σκέψη 29).

Κοινότητας και της Τουρκίας δεν θίγουν την αρμοδιότητα των κρατών μελών να ρυθμίζουν την είσοδο των Τούρκων υπηκόων στην επικράτειά τους και τους όρους της πρώτης επαγγελματικής δραστηριότητάς τους [48].

143. Το μειονέκτημα αυτό έχει βέβαια μετριαστεί πλέον χάρη στην οδηγία 2003/109, η οποία απονέμει στους υπηκόους των τρίτων χωρών που υπάγονται στο ευεργετικό «καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος» σε ένα κράτος μέλος το δικαίωμα να διαμένουν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους με σκοπό, μεταξύ άλλων, την άσκηση εκεί μισθωτής ή ανεξάρτητης επαγγελματικής δραστηριότητας ή με άλλο σκοπό [49]. Τα δικαιώματα πάντως που χορηγούνται συναφώς σε αυτούς τους υπηκόους εξακολουθούν να έχουν μικρότερη έκταση από τα δικαιώματα των υπηκόων της Ένωσης [50].

144. Ομοίως, μπορεί να υποτεθεί βάσιμα ότι το τέκνο Τούρκου εργαζομένου δεν μπορεί να θεμελιώσει στο άρθρο 7 της απόφασης 1/80 δικαίωμα για οικογενειακή επανένωση στο κράτος μέλος υποδοχής. Η έλευση του συζύγου του, των τέκνων του και των λοιπών μελών της οικογένειάς του στο κράτος μέλος αυτό, εφόσον οι ανωτέρω έχουν ιθαγένεια τρίτης χώρας, εξακολουθεί να διέπεται από το εθνικό δίκαιο.

145. Το κράτος μέλος οφείλει βέβαια να ασκεί τις αρμοδιότητές του στον τομέα αυτό σεβόμενο τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως αυτά διακηρύσσονται ιδίως στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και στις άλλες πράξεις διεθνούς δικαίου που έχει υπογράψει. Εντούτοις, η προστασία της οικογένειας που προβλέπουν οι πράξεις αυτές, και ειδικότερα το άρθρο 8 της παραπάνω σύμβασης, δεν εγγυάται την παροχή δικαιώματος για οικογενειακή επανένωση παρόμοιο με το δικαίωμα που προβλέπεται στον κανονισμό 1612/68 και στην οδηγία 2004/38 [51].

146. Το ίδιο ακριβώς ισχύει και για την οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου [52]. Μολονότι για το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης των υπηκόων τρίτων χωρών παρέχονται πλέον πρόσθετες εγγυήσεις, καθόσον η οδηγία αυτή επιβάλλει στα κράτη μέλη να επιτρέπουν σε πολλές περιπτώσεις την οικογενειακή επανένωση των μελών της οικογένειας των εν λόγω υπηκόων, χωρίς να τους αφήνει περιθώρια εκτίμησης [53], οι

48 — Αποφάσεις της 11ης Μαΐου 2000, C-37/98, Savas (Συλλογή 2000, σ. I-2927, σκέψεις 58 και 65), Ergat, προαναφερθείσα (σκέψη 35), και της 21ης Οκτωβρίου 2003, C-317/01 και C-369/01, Abatay κ.λπ. (Συλλογή 2003, σ. I-12301, σκέψεις 63 και 65).

49 — Άρθρο 14 της οδηγίας 2003/109.

50 — Βλ., συναφώς, τις προϋποθέσεις που θέτουν τα άρθρα 14 και 15 της οδηγίας 2003/109.

51 — Βλ., ιδίως, ΕΔΔΑ, αποφάσεις Gül κατά Ελβετίας της 19ης Φεβρουαρίου 1996, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-I, σ. 174, § 38, Ahmut κατά Κάτω Χωρών της 28ης Νοεμβρίου 1996, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-VI, σ. 2031, § 63, και Sen κατά Κάτω Χωρών της 21ης Δεκεμβρίου 2001, § 31.

52 — Οδηγία της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης (ΕΕ L 251, σ. 12). Η προθεσμία εντός της οποίας τα κράτη μέλη έπρεπε να μεταφέρουν την οδηγία αυτή στο εθνικό δίκαιο έληξε στις 3 Οκτωβρίου 2005.

53 — Βλ. άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86.

εγγυήσεις αυτές που παρέχονται στους υπηκόους τρίτων χωρών δεν τους περιάγουν σε κατάσταση παραπλήσια προς την κατάσταση στην οποία τελούν οι πολίτες της Ένωσης.

147. Τέλος, η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται ο περιορισμός των δικαιωμάτων που θεμελιώνονται στο άρθρο 7 της απόφασης 1/80 έχει ως αποτέλεσμα την καθιέρωση μιας πρόσθετης αιτίας περιορισμού, η οποία δεν ισχύει για τον κοινοτικό υπήκοο. Πέρα από τη δυνατότητα απώλειας του δικαιώματος διαμονής του ενδιαφερομένου για λόγους δημόσιας τάξης, ασφάλειας ή δημόσιας υγείας, η οποία μπορεί να επέλθει και στις δύο περιπτώσεις, ο Τούρκος υπήκοος χάνει τα δικαιώματά του για πρόσβαση σε εργασία και για διαμονή στο κράτος μέλος υποδοχής εφόσον εγκαταλείψει το έδαφος του κράτους αυτού για σημαντικό χρονικό διάστημα και χωρίς θεμιτό λόγο.

148. Στην περίπτωση αυτή, αν ο ενδιαφερόμενος επιθυμεί να επανεγκατασταθεί στο κράτος μέλος όπου είχε ζήσει, πρέπει να υποβάλει αίτηση στις αρχές του κράτους αυτού, προκειμένου να του επιτραπεί είτε να έλθει να ζήσει με τον Τούρκο εργαζόμενο στην οικογένεια του οποίου ανήκει, εφόσον εξακολουθεί να πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80, είτε να ασκήσει εκεί εργασία κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 της ίδιας αυτής απόφασης [54].

54 — Προαναφερθείσα απόφαση Ergat (σκέψη 49).

149. Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, θεωρώ ότι η ερμηνεία του άρθρου 7, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80 από το Δικαστήριο, κατά την οποία οι διατάξεις αυτές απονέμουν στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων αυτοτελή δικαιώματα πρόσβασης σε εργασία και διαμονής, τα οποία εξακολουθούν να υφίστανται και μετά τη συμπλήρωση από τον ενδιαφερόμενο του 21ου έτους της ηλικίας του και την οικονομική αυτονόμησή του, δεν είναι αντίθετη προς το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου. Η διάταξη αυτή δεν μπορεί συνεπώς να δικαιολογήσει την ανατροπή της νομολογίας σχετικά με το διαχρονικό περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμει στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων το άρθρο 7 της απόφασης 1/80.

150. Θεωρώ ότι τα επιχειρήματα της Κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου δεν δικαιολογούν τη συναγωγή του αντίθετου συμπεράσματος.

151. Η κυβέρνηση αυτή υπενθυμίζει ότι το Δικαστήριο, με την προπαρατεθείσα απόφαση Aydinli, αποφάνθηκε ότι το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 παρέχει στα μέλη της οικογένειας των Τούρκων εργαζομένων δικαίωμα εργασίας, χωρίς, όμως, να τους επιβάλλει καμία υποχρέωση άσκησης έμμισθης δραστηριότητας. Σύμφωνα με την επιχειρηματολογία της κυβέρνησης αυτής, η ερμηνεία αυτή, σε συνδυασμό με τη νομολογία κατά την οποία η απώλεια του στηριζόμενου στη διάταξη αυτή δικαιώματος διαμονής επέρχεται μόνο στις περιπτώσεις που προβλέπει το άρθρο 14 της απόφασης 1/80 ή σε περίπτωση παρατεταμένης απουσίας του ενδιαφερομένου χωρίς θεμιτό λόγο, θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα να περιέρχονται τα τέκνα των

Τούρκων εργαζομένων σε ευνοϊκότερη θέση από τη θέση που έχουν οι κοινοτικοί εργαζόμενοι.

152. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υπονοεί προφανώς την περίπτωση π.χ. του τέκνου Τούρκου εργαζομένου το οποίο, μολονότι είναι σε θέση να εργαστεί, δεν αναζητεί εργασία, οπότε υπάρχει ο κίνδυνος να επιβαρύνει τα συστήματα κοινωνικής προστασίας του κράτους μέλους υποδοχής.

153. Το γεγονός πάντως ότι η νομολογία μπορεί, σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, να έχει ως αποτέλεσμα να περιέρχεται ο Τούρκος υπήκοος σε ευνοϊκότερη θέση από τον κοινοτικό εργαζόμενο δεν σημαίνει ότι επιτρέπεται να τεθεί γενικά υπό αμφισβήτηση το διαχρονικό περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμει το άρθρο 7 στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων. Αν αυτό συμβαίνει πράγματι, τότε το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου θα μπορούσε ενδεχομένως να επιβάλλει, όσον αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται ο περιορισμός των δικαιωμάτων αυτών, την προσθήκη μιας ακόμη περίπτωσης περιορισμού.

154. Επομένως, για να τηρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου, δεν χρειάζεται να επανεξεταστεί το διαχρονικό περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμει το άρθρο 7 της απόφασης 1/80, αλλά ενδεχομένως το ζήτημα αν οι δύο περιπτώσεις στις οποίες επιτρέπεται, κατά τη νομολογία, ο περιορισμός των δικαιωμάτων αυτών προβλέπονται περιοριστικά.

155. Εν πάση περιπτώσει, η διαπίστωσή μου είναι ότι δεν υφίσταται τέτοια υποχρέωση υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση διαφοράς.

3. Η νομολογία σχετικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται ο περιορισμός των δικαιωμάτων που στηρίζονται στο άρθρο 7 της απόφασης 1/80 δεν έχει ως αποτέλεσμα να παρέχονται στους Τούρκους υπηκόους που τελούν στην ίδια κατάσταση με τον I. Derin ευρύτερα δικαιώματα από όσα έχουν οι κοινοτικοί εργαζόμενοι

156. Σύμφωνα με την επίμαχη νομολογία, ο I. Derin, ο οποίος δεν εγκατέλειψε το κράτος μέλος υποδοχής για σημαντικό χρονικό διάστημα και χωρίς θεμιτό λόγο, μπορεί να χάσει τα δικαιώματα που του παρέχει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80 μόνο κατ' εφαρμογή του άρθρου 14 της απόφασης αυτής.

157. Θα ήθελα εξάλλου να επισημάνω ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, ο ενδιαφερόμενος άσκησε νόμιμα οικονομική δραστηριότητα στη Γερμανία και βρήκε πάλι εργασία μετά την αποφυλάκισή του. Επομένως δεν τελεί στην κατάσταση στην οποία αναφέρεται η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, δηλαδή στην κατάσταση αυτού που δεν αναζητεί εργασία και για τον οποίο υπάρχει ο κίνδυνος να επιβαρύνει το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους μέλους υποδοχής.

158. Ο κοινοτικός υπήκοος που θα τελούσε σε κατάσταση παρεμφερή με την κατάσταση του I. Derin δεν θα μπορούσε να απελαθεί από το κράτος μέλος υποδοχής παρά μόνο με βάση το άρθρο 39, παράγραφος 3, ΕΚ.

διάστημα χωρίς βάσιμο λόγο, ακόμη και αν είναι 21 ετών ή μεγαλύτερος και δεν συντηρείται πλέον από τους γονείς του.

Γ — *Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος*

159. Όπως είδαμε, οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 14 της απόφασης 1/80 ταυτίζονται σχεδόν με τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 39, παράγραφος 3, ΕΚ [55]. Επομένως, ο I. Derin δεν έχει συναφώς ευρύτερα δικαιώματα από αυτά που έχει ο κοινοτικός υπήκοος δυνάμει της Συνθήκης.

161. Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το Verwaltungsgericht Darmstadt ερωτά αν ισχύει υπέρ του τέκνου Τούρκου εργαζομένου η ιδιαίτερη προστασία που του παρέχει το άρθρο 14 της απόφασης 1/80, σε περίπτωση που το Δικαστήριο απαντήσει στο πρώτο ερώτημα ότι το τέκνο αυτό δεν εμπίπτει πλέον στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης αυτής, εφόσον έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του και δεν συντηρείται πλέον από τους γονείς του, και σε περίπτωση που δεν μπορεί πλέον να επικαλεστεί το άρθρο 6 της ίδιας αυτής απόφασης.

160. Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω να δοθεί στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα η απάντηση ότι συμβιβάζεται με το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου η νομολογία κατά την οποία ο Τούρκος υπήκοος, εφόσον ήλθε σε παιδική ηλικία, στο πλαίσιο της οικογενειακής επανένωσης, σε ένα κράτος μέλος, δεν χάνει το δικαίωμα διαμονής στο εν λόγω κράτος, το οποίο απορρέει από το βάσει του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80 δικαίωμά του να αποδέχεται οποιαδήποτε προσφορά μισθωτής εργασίας, παρά μόνο σε δύο περιπτώσεις, δηλαδή στις περιπτώσεις που προβλέπει το άρθρο 14 της απόφασης αυτής ή στην περίπτωση εξόδου του από το έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής για σημαντικό χρονικό

162. Δεδομένου ότι προτείνω να επιβεβαιωθεί η ορθότητα της νομολογίας κατά την οποία το τέκνο Τούρκου εργαζομένου δεν χάνει τα δικαιώματα που θεμελιώνει στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 όταν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του και δεν συντηρείται πλέον από τους γονείς του, θεωρώ ότι δεν είναι αναγκαία η εξέταση του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος.

55 — Προαναφερθείσα απόφαση Cetinkaya (σκέψεις 43 και 44).

V — Πρόταση

163. Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω να δοθεί η εξής απάντηση στα ερωτήματα του Verwaltungsgericht Darmstadt:

«Συμβιβάζεται με το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου η νομολογία κατά την οποία ο Τούρκος υπήκοος, εφόσον ήλθε σε παιδική ηλικία, στο πλαίσιο της οικογενειακής επανένωσης, σε ένα κράτος μέλος, δεν χάνει το δικαίωμα διαμονής στο εν λόγω κράτος, το οποίο απορρέει από το δικαίωμά του, βάσει του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την προώθηση της σύνδεσης, την οποία εξέδωσε το Συμβούλιο Σύνδεσης που συστάθηκε με τη Συμφωνία Σύνδεσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, να αποδέχεται οποιαδήποτε προσφορά μισθωτής εργασίας, παρά μόνο σε δύο περιπτώσεις, δηλαδή στις περιπτώσεις που προβλέπει το άρθρο 14 της απόφασης αυτής ή στην περίπτωση εξόδου του από το έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής για σημαντικό χρονικό διάστημα χωρίς βάσιμο λόγο, ακόμη και αν είναι 21 ετών ή μεγαλύτερος και δεν συντηρείται πλέον από τους γονείς του.»